BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ SAYI: 180 - 19 EYLÜL 1978 FİYATI 5 TL

NATO STRATEJİSİ DEĞİŞİYOR

Sol içinde TİP'in yeri ve görevleri

İsdemir'de faşizmin kalkanı: *CHP MHP UZLAŞMASI*

YÜRÜYÜŞ HATAY BÜROSU

BU AYIN BAŞINDA İKİ İLERİCİ İŞÇİ İLE POL-DER ÜYESİ BİR POLİSİN ÖLDÜRÜLMESİYLE SONUÇLANAN OLAYLARDA MAOCU BOZGUNCULAR FAŞİSTLERE EN BÜYÜK HİZMETİ YAPTILAR. PROVOKASYONUN BÜYÜMESİ, DEMOKRATİK GÜÇLERİN KARARLI BİRLİĞİYLE ENGELLENDİ.

İskenderun Demir Çelik (İsdemir) İşletmesi 31 Ağustos ve 1 Eylül günleri, iki ilerici işçi ile bir polisin ölümüyle sonuçlanan olaylara sahne oldu. Bu olaylar, ülkemizin en büyük ve en stratejik işyerlerinden birine çöreklenmiş faşistlerin planlı saldırganlıklarının yeni bir örneğiydi. Fakat bu olaylar, aynı zamanda, faşist güçlerin bozguncu akımları provokatif amaçları için kullanmalarının da bir örneğini oluşturdu.

Çelik-İş'in başındaki faşistlerin İskenderun'da yeni bir Seydişehir yaratmak için 31 Ağustos günü İsdemir sahasında başlattıkları olaylar 9 işçinin yaralanmasıyla sonuçlanmıştı. TİP İlçe Yönetim Kurulu üyesi Rıfat Kocabağa da yaralılar arasındaydı. Can güvenliğinin sağlanmasını talep eden ilerici işçiler ertesi gün, CHP iktidarının atamış olduğu müessese müdürüyle görüştüler. Müessese Müdürü Erhan Eren, bu konuda elinden hiçbir şey gelmeyeceğini ileri sürdü. Aynı gün, İsdemir'in salt çoğunluğunu kapsayan 8-16 vardiyasının dönüşünde banliyö treninde faşistler planlı kitle katliamı provasını başlattılar. Saldırı sırasında önce Medin Balas sonra da Remzi Taş adlı ilerici işçiler öldürüldüler.

BOZGUNCULARIN PROVOKASYONU

Jandarmanın olaya el koymasının beklendiği sırada 5-6 kadar faşist saldırgan, 06 plakalı bir arabayla banliyö treninin Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından kaçtılar. TİP üyesi işçilerin yaptığı uyarı üzerine jandarma tarafında olay yerindeki Liman Lojmanların dajandarmatarafından yapılan aramada beş silahlı saldırgan yakalandı.

Faşist saldırı sonucunda hayatlarını yitiren işçiler de Sosyal Sigortalar hastanesine getirilmişti. Giriş ve çıkışın kontrolü amacıyla polis tarafından tutulan hastane kapısının civarındasayıları 200'ü bulan bir kalabalık toplanmıştı. Kalabalığın büyük çoğunluğu, her fırsatta işçi sınıfı hareketine lışarak faşistlere yardımda yarışan maocu ve bireysel teröristlerden oluşuyordu. Bu kalabalık, katledilen işçilerin ilerici niteliğini fırsat bilerek, "devrimci görevlerini yerine getirmek üzere hastaneye girme" bahanesiyle büyük bir provokasyona ortam hazırlamaya çalışıyordu. Bu çabalar, sözü edilen kalabalıkla hastane önündeki polis arasındaki çatışmanın başlatılmasıyla amacına ulaştı. Bu arada Pol-Der üyesi polis Haydar Elma sırtından vurularak öldürüldü.

İKİNCİ PROVOKASYON DENEMESİ

SSK Hastanesinin önündeki olaylarda ve POL-DER üyesi polisin ölümünde asıl rolün bozguncu provokatörlere ait olduğu konusunda, olay akşamı birtoplantıda biraraya gelen demokratik örgüt yöneticilerinin tümü birleşti. Toplantıda cenaze töreninin Maden-İş tarafından düzenlenmesi kararlaştırıldı.

Bu kez de sıra, bozguncu akımların, Maden-İş yöneticilerinin basiretsizliğinden yararlanmalarına geldi. Maocu ve bireysel teröristler, İskenderun'lu olan ve ailesine teslim edilen Remzi Tat'a sahip çıkarak cenazesini kaçırmaya kalktılar. Bu provokasyon da yine, bir önceki günden ders alan demokratik kuruluş üyelerininbirlikte davranma kararlılığı ile önlendi.

"KUTSAL İTTİFAK"

Buraya kadar özetlenen olaylar, faşist saldırganlarla başta maocularolmak üzere bozguncu akımların ortaklığını ve aralarındaki işbölümünü sergiliyordu. Gerçekte ise bu işbölümü, İsdemir'de, faşistlerin kendilerine siper yaptığı "kutsal ittifak"ın sadece bir bölümüydü. Faşist-maocu işbirliğini, faşistlerle İsdemir'deki ve bölgedeki CHP örgütünün yöneticileri arasındaki zımni uzlaşma tamamlanıyordu. Bu uzlaşma, faşist çetelerin İsdemir'de hala süren sultasını ve bu büyük sanayi kuruluşundaki aksaklıkları da açıklıyor.

ÜRETİMİN KİLİT NOKTALARINDA FAŞİSTLER

İskenderun Demir-Çelik fabrikalarında üretim artan birhızla düşüyor. Fabrikaların can damarını oluşturan ünitelerinı kilit yerlerinde faşist çeteler iş başındalar. Yüksek fırınlar, ısı tesisleri, kuvvet santralleri, gaz oksijeni, çelikhane, haddaneler gibi yerlerde meslekten olmayan faşistler çalıştırılmakta, otomasyonu idare etmektedirler. Yüksek ücret alan faşistler üretimi istedikleri gibi kontrol etmekle birlikte son günlerde üretimi çok daha büyük bir hızla düşürüyorlar. Faşistler, üretimi yavaşlatma ve hızla düşürme yanında geçtiğimiz günlerde makinalara sabotaj yapacak kadar pervasız hale geldiler.

Diğer yandan da ilerici demokrat işçiler hakkında raporlar tutup sendikaya şikayet etme, yine ilerici demokrat memur ve teknisyenleri tehdit etme eylemlerine hiç ara vermediler. Aksine CHP' nin atadığı müessese müdürünün tutumu ile daha da cüretkar hale geldiler. MC döneminde MHP'nin propagandasını açık açık yapamayan faşistler şimdi "Kurtuluşun MHP'de olduğu" propagandasını rahatça yapıyorlar. MC döneminde işyerine pek az girebilen faşist Hergün gazetesi bugün fabrikaya çok daha fazla girebiliyor. Faşistlerin propagandasını etkisiz kılmaya çalışan başta sosyalistler olmak üzere ilerici, yurtsever işçiler CHP engeli ile karşılaşıyorlar.

OYUN İÇİNDE OYUN

Resmi ve gayri resmi faşist örgütlerin topladıkları raporlarla bugüne kadar sekizyüzelli kadar ilerici, sosyalist CHP'li işçi işten atıldı. CHP' nin seçimlerdeki vaadine rağmen, mahkeme kararı ile geri alınanlar dışında hiçbiri tekrar işe alınmadı CHP tarafından atanan müessese müdürü Erhan Eren faşistlerle kadeh tokuşturmaktan başka birşey yapmıyor, MC döneminde işten atılan işçilere: ' Ben işçi ayırımı yapmam. Benim için işçi işçidir. Onlarla aramı açamam" diyerek faşistlerle uzlaşmanın yeni örneklerini gösteriyordu. CHP atamalı bu müessese müdürüne sahip çıkmayan CHP'li önde gelenler de müdürü TİP'li gösterme gayretine girdiler. Müdürün TİP'li olduğunu sahaya ve işçilere yaymaya çalıştılar. Bu tertip tutmadı; işçiler arasında Türkiye İşçi Partisi'ne yönelen ve hızla artan saygıyı kısa bir süre için olsun gölgelemedi. Ancak bir kere daha, Türkiye İşçi Partisi'nin burjuvazinin CHP dahil tüm partilerininkorkulu rüyasının olduğunu gösterdi.

İşçilerde moral bozukluğu artıyordu. Yargıtay'ın gerekçe yetersizliğine dayanarak bozduğu Dörtyol İş Mahkemesinin kararı tekrar aynı mahkemeye iade edildi. Dörtyol Mahkemesi yeniden baktığı davada, yetkiyi tekrar Çelik-İş sendikasına vermeye cesaret edemedi, iş hakimi yetkisini kullanmaktan davadan çekildi. Henüz yetkisi olmamakla birlikte faşist Çelik-İş' in lokalleri kapatılmadı. Öğle tatillerinde vardiya değişimlerinde faşistler açık olan lokallerinde toplanmakta, eylem planları yapmaya devam etmektedirler.

KADROLU KADROSUZ İŞÇİ

İsdemir'dekl en önemli ayırım kadrolu kadrosuz işçi ayırımıdır. Kadrosuz işçilere kadrolu işçi olmanın koşulu olarak Çelik-İş sendikasına üye olmaları gösterilmekte; işsizlik endişesi, daha yüksek ücret alma gibi etkenler, Çelik-İş'in üye sayısının artmasına etken olmaktadır.

Son günlerde montaj dalında bazı işçiler yirmidört saat çalıştırılıyorlar. Otuzbeş metre yüksekte hiçbir emniyet tedbiri olmadan yirmidört saat çalışmanın işçileri sinirsel olarak yıpratması da önemli sorunlardan birini oluşturuyor. Artan hayat pahalılığı, fahiş kiralar, ölüm tehlikesi pahasına da olsa işçileri fazla mesai yapmaya zorunlu kılıyor.

ÇELİKHANEDE SABOTAJ GİRİŞİMİ

Geçtiğimiz günlerde fabrikanın can damarı olan çelikhanede döküm başındaki faşistler, üretimi sabote etmek, makinalara zarar vermek için erimiş hammaddeyi kalıplarda dondurmak istediler. Çelikhane ünite müdürü, erimiş madenin donmak üzere olduğunu görünce Sovyet uzmanlarına haber vererek duruma müdahale etti. Sovyet uzmanları erimiş madeni kendi elleri ile kurtardılar. Buna tahammül edemeyen faşistler ünite müdürüne saldırdılar. Kaçarak hayatını korumaya çalışan müdür olayı korumaya ve jandarmaya bildirdi. Onbeş kadar faşist militan olay yerinde gözaltına alındılar. Olayı öğrenen CHP atamalı müessese müdürü Erhan Eren ve sendika başkanı Ali Ulukanlıgil çelikhaneye geldiler. Sendika başkanının müdahalesi ve "işçi işçidir ben işçi ayırımı gözetmem' diyen müessese müdürünün "işçi ayırımı gözetmeyen" tavır ve tutumu ile onbeş faşist işlerine devam etmek için serbest bırakıldılar. Bu tutuma tepki gösteren kırk kadar mühendis ve teknisyen bir toplantı düzenlediler.

Ünite müdürününde içinde bulunduğu ilerici mühendis ve teknikerler "ya beş faşistin çıkışı ya da biz" dediler. Ancak müessese müdürü kendi bildiğini yaptı, çıkış vermedi.

CHP VE MHP UZLAŞMASI

CHP'lilerin İsdemir'de yaptıklarıfaşistlerle uzlaşmanın yeni bir kanıtıdır. CHP faşist odakları İsdemir'den temizlemedikçe, sahaya atılan kalifiye elemanları fabrikanın can damarı olan ünitelerin başına getirmedikçe, MC zamanında atanan ve bugün üretimi sabo- çomak sokmaya ça-
te edenleri temizlemedikçe İsdemir'de üretim artmayacaktır.

Bilimsel sosyalistler bir yandan bu tutarsız politikayı sergilerken diğer yandan da bu politikanın sonuçlarından faşistlerin faydalanmasını önlemenin mücadelesi içindedirler. Bilimsel sosyalistlerin saygınlığı hızla artmaktadır. İşçilerin en bilinçli, en fedakar, en cesur unsurları bilimsel sosyalistlerin, Türkiye İşçi Partililerin saflarında toplanıyor.

YÜRÜYÜŞ

Sahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd.Şti. adına Nihat SARGIN ● Genel Yayın Yönetmeni: Zeki KILIÇ ● Yazı İşleri Müdürü: Neşet KOCABIYIKOĞLU ● Teknik Sekreter: Bülent ARTAMLI ● Yönetim: Konur Sok. 15/8, Kızılay-ANKARA, Tel: 17 45 81 ● İstanbul Bürosu: Piyerloti Cad. 21/1, Çemberlitaş - İSTANBUL, Tel: 26 35 67 ● Avrupa Temsilciliği ÇOODİFF13/2 Square Wiser-1040 Bruxelles/Belçika ● Abone Koşulları: Yıllık 200.TL., 6 aylık 100 TL. Avrupa. 6 aylık 250.TL., Yıllık: 500 TL., Amerika: 6 aylık 325 TL., Yıllık: 650 TL., Avustralya - Japonya: 6 Aylık: 400 TL., Yıllık: 800 TL. ● Posta Çeki: YÜRÜYÜŞ Dergisi 100234 ● İlan Koşulları. Arka Kapak (Renkli) 15.000. TL., Arka Kapak (Siyah beyaz): 12.000. TL., İç sayfalarda sütun santimi: 40. TL., Yayın İlanları % 50 indirimlidir. ● Baskı: Daily News Web Ofset Tesisleri ● Kapak: Uğur OKMAN

Yürüyüş Avrupa Temsilciliği
Coodiff-Boite Postale 42-1040
Bruxelles
Telefon: 230 34 72
Banka Hesap No: 001-0414791-95
Bruxelles
Avrupa için yıllık abone bedeli: 40 DM

Sol içinde TİP'in yeri ve görevleri

Behice BORAN

Solculuk, devrimcilik, sosyalizm adına ortaya dökülen partiler, gruplar, akımlar arasında Türkiye İşçi Partisi'nin yeri nedir ve ne yapmaya çalışıyor?

Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfımızın burjuvaziden ve tüm burjuva etkilerinden bağımsız partisidir; bu bağımsızlığı çok dikkatle, titizlikle koruyarak işçi sınıfı içinde ve ülke çapında örgütünü derinleştirmeye ve genişletmeye çalışıyor.

İşçi sınıfı partisinin burjuvaziden bağımsızlığını koruyabilmek zor bir iştir; çünkü sorun sadece partiye provokatörlerin, ajanların sızmasını, burjuva öğelerin partiyi ele geçirmesini önlemekten ibaret değildir. Burjuvazinin ideolojik etkileri çok sinsice işler; çok sol, devrimci, hatta sözde marksist-leninist görünümlerle, tezlerle ortaya çıkabilir, işçi sınıfı partisi hareketini saptırtabilir veya saptırılma tehlikesiyle karşı karşıya getirir.

Bu son durum Türkiye'de fazlasıyla vardır. 1961'den sonra Türkiye İşçi Partisi ile devrimcilik, sosyalistlik adına ortaya çıkan gruplar, akımlar arasındaki mücadelenin ideolojik ve politik düzeyde düğümlendiği nokta, harekette işçi sınıfı öncülüğü ve sosyalizm hedefiydi. Milli Demokratik Devrimciler, cuntacılar, terörist goşistler bu öncülük ve hedefi gözardı etmekte birleşiyorlardı. Ve Parti'ye karşı açılan mücadele ideolojik düzeyi çok aşıp kaba kuvvet saldırılarına, şiddet hareketlerine dönüşmüştü. 1968'den başlayarak burjuvazi sağ kuruluş ve güçleri geri çekmiş, TİP'i yıkma işini saldırgan sola bırakmıştı.

Somut belirti ve ayrıntılarda farklar olmakla beraber durum bugün de özünde değişmemiştir. Bugün artık işçi sınıfı öncülüğüne açıktan karşı çıkılmıyor; devrimci harekette öncülüğün "ara tabakalar"da, "asker-sivil kadrolarda", küçük burjuva aydınlarda olduğu açıktan söylenmiyor. Öncülük konusu tartışılmıyor, ama "işçi sınıfının hegemonyasında" denilip geçiliyor. Vurgulama işçi sınıfı üzerinde değil; milli (ulusal) demokratik devrim iktidarını veya "halk iktidarını" oluşturacağı varsayılan diğer sınıfsal kesimlerde, ulusal, liberal burjuvazide, genel olarak "halk"ta. İşçi sınıfı hareketinin hedefinin kapitalizmden sosyalizme geçmek ve sosyalizmi kurmak olduğu da öne çıkarılmıyor, vurgulanmıyor. O, sonra. Şimdilik es geçilir. Önce milli (ulusal) demokratik devrim, veya "halk iktidarı" aşaması var. İşçi sınıfı öncülüğünden, sosyalizmden söz ederek bu devrime ve iktidara ortak olacak öteki sınıf ve tabakaları ürkütmemek gerek!

Oysa işçi sınıfının öncülüğünü, hedefin sosyalizm olduğunu, eveleyip gevelemeksizin açıkça, dört dörtlük ortaya koymadan ve parti örgütlenmesini, çalışmalarını, mücadelesini bu temele oturtmadan ne işçi sınıfının diğer emekçi sınıflarla ittifakı doğru ve etkin biçimde kurulabilir, ne de bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi rayına oturur. Taktik adına işçi sınıfı hareketinin bu temel niteliklerini örtbas edip gözlerden kaçırtmak; ideolojik bulanıklık ve tutarsızlıklar içinde ilkesiz, günlük çıkışlarla, dar grupçu çıkarlarla oyalamak ve bunları işçi sınıfı partisi olma adına yapmak, işçi sınıfı hareketini saptırmaktan, nesnel olarak burjuvazinin yararına hizmet etmekten başka birşey değildir.

Kapitalizmin devlet tekelci kapitalizmi aşamasında bulunduğu; burjuvazinin, burjuva demokratik hak ve özgürlükleri reddetmeye yöneldiği; kapitalizmin derinleşen bunalımıyla ve emekçi kitleleri de peşinden sürükleyen işçi sınıfının mücadelesiyle sıkıştıkça faşizme başvurduğu; gelişmiş kapitalist ülkelerin kapitalizm dünyasını emperyalist sultaları altında tuttukları bugünkü dönemde yalnız sosyalizm için mücadelenin değil, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin de öncü gücü, temel gücü, motor gücü işçi sınıfıdır. Ve gerek bağımsızlık, gerek demokrasi, kapitalizmi aşan, sosyalizme yönelik hedeflerdir. Bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin küçük burjuva ilericilerinin burjuvazi ve emperyalizmle uzlaşmaları eğiliminden ve olasılığından kurtarılıp kalıcı sonuçlar verebilmesi için işçi sınıfı öncülüğü ve hareketin sosyalizm doğrultusunda olması şarttır.

Batılı toplumlar feodalizmden sosyalizme geçerken en ileri çağdaş toplum kapitalizmdi. Günümüzde ise kapitalizm bu niteliğini yitirmiştir. Kapitalizm çağın gerisinde kalmıştır; ileri çağdaş toplum artık sosyalizmdir. Bağımsızlık mücadelesi veren ülkeler bu mücadeleyi emperyalizm aşamasındaki kapitalizme karşı vermektedirler. Bu mücadele emperyalizmle bütünleşmiş iç kapitalist düzene de karşıdır. Bağımsızlığın kalıcı ve sağlam olabilmesi ancak kapitalist dünya ilişkileri ağı dışına çıkmakla mümkündür. Bu nedenlerle de bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi sosyalizm doğrultusunda yürütülmek zorundadır.

Durum böyle olunca, *önce* bağımsızlık ve demokrasi *sonra* sosyalizm ayrımı geçersizdir. Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesi içiçe geçmiş ve bütünleşmiştir. Sosyalist devrim bugünden yarına, hemen gerçekleşecek değildir. Ama önümüzde bir milli (ulusal) demokratik *devrim* veya halk *devrimi* aşaması değil, güncel demokratik, antiemperyalist hedefler ve görevler vardır. Bu hedeflere yönelik görevlerin yapılması *devrim* değildir. Türkiye'de milli (ulusal) demokratik devrim esas itibariyle yapılmıştır ve demokratikleşme süreci sürmekte, gelişmektedir. Devrimin nesnel ve öznel koşulları olgunlaştığında, bu, sosyalist devrim olacaktır.

Önce bağımsızlık ve demokrasi *sonra* sosyalizm anlayışı içinde hareket etmekle bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelelerinin içiçeliği ve bütünselliği anlayışı içinde hareket etmek birbirinden farklıdır. Birincisi, ideolojik bulanıklığa, pratikte kaypaklığa, işçi sınıfı hareketini burjuvaziyle uyumlaştırmaya, "evcilleştirme"ye açıktır. İkincisi, bağımsızlık, demokrasi mücadelesini sosyalizm eksenine oturtan ve işçi sınıfı hareketinin burjuvaziden bağımsızlığını koruyan anlayıştır. İkinci anlayış çerçevesinde hareket eden TİP, bu niteliğiyle soldaki diğer parti ve gruplardan temelden ayrılmaktadır.

Yukarıdan beri ana çizgileriyle özetlediğim çerçeve içinde hareket eden TİP:

- İşçi sınıfı hareketinin ideolojik arılığını ve tutarlılığını korumakta ve burjuvaziyle uzlaşıcı tüm görüş, tutum ve davranışları reddetmekte, açığa çıkarmakta çok dikkatli ve kararlıdır.
- İşçi sınıfının yalnız ideolojik değil, fiili öncülüğünü güçlendirebilmek için işçi sınıfı içinde örgütlenmeyi ve parti içi bileşimde işçilerin ağırlıkta olmasını ön plana almaktadır.
- Ayrıntılı biçimde saptayıp ilan ettiği antiemperyalist, demokratik somut hedefler etrafında ilerici, demokratik güçlerin olabildiğince geniş iş ve güçbirliğini sağlamayı ivedi görev bilmekte, bu yönde ısrarlı çaba harcamaktadır. Bu birliğin, esasında, işçi sınıfının emekçi kitlelerle birliği, ittifakı olması gerektiğini gözden kaçırmamaktadır. Bu arada, ırk ve mezhep ayrımlarına dayanan baskı ve şiddetin burjuvazinin şovenizminin ve bölerek, birbirine düşürerek hakim olma politikasının bir sonucu olduğunun, etnik ve mezhep topluluklarına ilişkin sorunların Türkiye'nin tümünü kapsayan çelişkilerin çözülmesiyle çözüme kavuşturulacağının, mücadele birliğinin bu konuda özel önem taşıdığının bilincindedir.
- Burjuvazinin ilerici sendikacılığı ve demokratik kitle örgütlerini içten parç

olanaklarıyla mücadele etmektedir.

Sargın: "Doğudaki kışkırtmalara resmi kolluk kuvvetleri aracılığıyla bir yenisi eklendi

Kanatlı J-78 adı verilen tatbikat Hakkari'nin Yüksekova yöresinde yapıldı. Basında geniş yer verilen tatbikatta "dost" jandarma birlikleri, kürtçe konuştukları, yerel giysilerle göçebe çadırları arasında dolaştıkları belirtilen, yediden yetmişe tüm aşireti, ya da belirtildiği biçimiyle "düşman" kuvvetini, topyekun imha ettiler.

Olabileceği öne sürülen "sızmalara" karşı yapıldığı söylenen tatbikatı başkalarının da izleyeceği bildiriliyor. Daha önce Hakkari dolaylarında düzenlenen ve YÜRÜYÜŞ'ün önceki sayılarında yer alan provokasyona ilişkin olarak da Hakkari Yöresinde incelemeler yapmış olan TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın yapılan tatbikatlar konusunda 15 Eylül günü basına yaptığı açıklamada şunları söyledi:

"Jandarmanın Doğu'da yaptığı bir tatbikat gündelik gazetelerde, boy boy renkli resimleriyle birlikte yayınlandı. Tatbikatın başarıyla geçtiği söylenirken "erlerin artistik yeteneklerine hayran olunduğu" da belirtiliyor. Gerçekten, düşman tarafı temsil eden erler yaşlı nine, dede ve çocuk görünümündedirler, tümüyle köylü kılığına bürünmüşlerdir ve yöre halkı gibi kürtçe konuşmaktadırlar. Resim altında baskının bir düşman köyüneve göçebe aşiretine karşı düzenlendiği de vurgulanmaktadır.

Bir sanat çalışması olsaydı ilgiyle izlenebilecek vesanat yetenekleri üzerinde diyecek olmayabilecekti belki, ama yapılan ne bir tiyatro oyunu, ne de binlerce figüranlı bir film çekimidir; olabildiğince gerçeklere benzetilmeye çalışılan gerçek bir savaş tatbikatıdır. Durum böyle olunca da üzerinde dikkat ve titizlikle durulmak gerekir.

Görüldüğü ma gerekçesi ardında, gerçek bir Doğu köyü, özellikle kürtçe konuşan yurttaşlarımızın yaşadığı birköy düşman olarak hedef alınmış ve yaşlı, genç, kadın, çocuk demeden tümüyle imha edilmiştir.

Doğu bölgemizde yoğunlaşmış olarak yurdumuzda böyle binlerce köy ve anadili kürtçe olan milyonlarca yurttaşımız vardır. Jandarmanı görevi, hangi yasadışı davranışa karşı olduğu ileri sürülürse sürülsün, herhalde bütün bir köyü veya aşireti ve onun gibi binlercesini, düşman sayıp topluca imha değildir, olamaz.

Bu talihsiz tatbikatın, Doğu'da başını emperyalizmin çektiği ve yerli faşistlerce sürdürülen çeşitli kışkırtmalara, tam bu sırada ve üstelik devletin resmi kolluk kuvvetleri aracılığıyla, bir yenisini eklemekten başka anlam taşımayacağı açıktır. Tatbikatı yapanların bağlı olduğu politik merci İçişleri Bakan ve Başbakan'ın, böyle bir tatbikata neden gerek duyulduğu ve bunun-la hangi amacın gerçekleştirilmek istendiği hakkında ivedilikle resmi bir açıklama yapmasını talep ediyor ve bekliyoruz"

Çözümsüz hastalığa çözümsüz reçete ZAM!

Milyonlarca emekçiyi, az ve dar gelirliyi derinden etkileyecek petrol ve şeker zamları geçtiğimiz hafta uygulamaya kondu. En yoksul ile en zengin arasındaki gelir farkının 1'e 30 bin olduğu Türkiye'de ekonomik çöküntüyle "imtiyazsız sınıfsız kaynaşmış bir toplum" ruhuyla ortaklaşa omuz vurulacak...

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Yönetim Kurulu Başkanı Halit Narin'in zam izlenimleri şöyleydi:

"- Zamları geç gelmiş bir misafir olarak karşılıyorum. Bu zamların yapılması mecburi bir durum haline gelmişti..."

İstanbul Sanayi Odası Başkanı Nurullah Gezgin de benzer şeyler söylüyordu:

"- Son akaryakıt zammı geç kalmış bir zamdır. Ancak gerçekçi bir zamdır..."

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Feyyaz Berker de heyecanlıydı:

"- Eleştirilecek nokta, zam yapılmasında geç kalındığıdır. Petrol zammı daha önceki zam paketi içinde ele alınmalıydı...."

İzmir Ticaret Odası Başkanı Dündan Soyer de şu görüşteydi:

"- Türk ekonomisinin bunalımdan kurtulması için gerçekçi ve cesur bir karar..."

"ZARARDAN KURTARAN" KİM?

Dünya Bankasının tüm alacaklarının beşte birini yüklenen Türkiye ekonomisi "zam" ile düzlüğe çıkıyordu!..

Zam uygulamasına geçildiği günlerde açıklanan Dünya Bankası yıllık raporuna göre, bu kuruluşun 75 ülkeden toplam alacaklarının yaklaşık beşte birini Türkiye'den alacaklar oluşturuyordu.

Dünyada 222 çeşitli bankaya borçlu olan Türkiye ekonomisi yapıla zamlarla nefes alıyordu!

Emperyalist para şebekelerinin veznelerinin önünde Türkiye süründürülürken buna halk karar vermişti değil mi?..

Ve Başbakan Ecevit açıklıyordu:

"- Zamlar hazineyi 24 milyar lira zarardan kurtardı..."

Geliri "1" olan da benzine 9 lira verecekti, geliri "30 bin" olan da 9 lira verecekti ama iki-si de hazineyi kurtarmada yanyana gelince eşit olacaktı. Hazineyi 24 milyar lira zarardan kurtaran da "zamlar" değildi. Ecevit'in zaman zaman sözünü etmeği pek sevdiği "halk"tı...

Zam kararları ilân edildikten sonra burjuva basın pek aşşağılık bir koroyu başlattı. Her zaman kaf dağının ardında bir burjuva "umut" maymuncuğu yaratma görevi yüklenen basına göre, "halka yazık olmuş"tu!..

Süleyman Demirel ve türevlerinin de katıldığı sefih bir zam edebiyatı sürdürüldü gitti.

Zam konusundaki en ilginç görüşler gene alışılmış olduğu gibi kronik CHP'li "ilerici"lerden geldi.

- Bu zamları bu kadar geciktirmenin alemi mi, vardı? Mart ayındaki paketin içine sıkıştı-

TSİP YARGILANIYOR

Geçtiğimiz hafta İstanbul 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, TSİP Genel Yönetim Kurulu üyeleri, Ekim Devrimi'nin 60. yılı dolayısıyla SBKP Merkez Komitesi'ne çektikleri kutlama mesajı nedeniyle, TCK'nın 142/4 maddesini ihlal ettikleri iddiasıyla yargılandılar.

Mahkemede bir çok ilerici avukatın yanı sıra Türkiye İşçi Partisi Merkez Yönetim Kurul üyesi Avukat Alp Selek başkanlığında bir grup TİP'li avukat davanın savunusunu üzerine aldı. İlk duruşmada, bu tür anti-demokratik girişimlerin bilirkişisi Sulhi Dönmezer'in verdiği rapora dayalı iddianame okundu. Savunma avukatları iddianameye rek, mahkemenin yetkisiz olduğunu belirttiler. Dava bir başka güne bırakıldı.

Türkiye İşçi Partisi, Yürüyüş'ün daha önce de duyurduğu gibi, olaya baştan karşı çıkmış açılan bu davayı anti demokratik bir girişim olarak nitelemiş ve konunun sonuna kadar takipçisi olacağını belirtmişti.

"Sen de bilirsin ki jurnal esnafı senin gibiler tutulup kulaklarından birer birer teşhir edilirler"

"Nazım Hikmet'in Son Yılları.."

Milyonlarca televizyon seyircisi 5 Eylül-9 Eylül tarihleri arasıda beş gün Milliyet gazetesinin reklamlarını izledi. Yazı dizisi 10 Eylül gününden itibaren gazetede yayınlanmaya başladı...

Milliyet Gazetesi, beş gün süreyle televizyonun çeşitli reklam kuşaklarında 14 kez yayınlat ığı reklamlar için TRT veznesine toplam 402 bin 60 lira ödedi.

Yazı dizisini Nazım'ın "Gurbetteki en yakın arkadaşı" diye tanıtılan Zekeriya Sertel hazırlamıştı...

Burjuvazinin Türkiye halkına on yıllardır "Vatan Haini", "Azılı komünist", "Memleketi Rusya'ya satan, asker kaçağı, moskof uşağı" diye tanıttığı Nazım Hikmet'in fotoğraflarını televizyon ekranlarından sık sık gösterildi...

Ekranın ardında ilginç bir sessizlik göze çarptı.

Yıllardır Nazım'ın adıyla, şiirleriyle şaha kalkan sermaye sözcüleri ve politikacılarından ses çıkmadı.

Ne Koç'lardan ses geldi, ne Sabancı'lardan, ne de onların politik temsilcilerinden. Demirel'lerden, Türkeş'lerden, Erbakan'lardan, Feyzioğlu'lardan, Sükan'lardan, Türün'lerden, Özaydınlı'lardan ses çıkmadı...

Adeta bir taarruz öncesi sessizliği miydi?

Yazılar Milliyet'de yayınlanmağa başladıktan sonra nedenler ayan beyan ortaya çıktı.

Burjuvazi biçim olarak daha değişik bir saldırıya geçiyordu. İlerici, demokrat, sola açık, sosyalizme saygılı kitlelerin güçlü bir mevziinin daha ahribine girişiliyordu.

Türkiye ve dünya işçi sınıfının büyük şairi Nazım Hikmet'i ve onun şahsında dünya sosyalist sistemini ve Sovyetler Birliği'ni inceden inceye karalamaya yönelik bir tezgah uygulanıyordu...

Nazım, görünürde "yüceltilerek" yıpratılacak sosyalizme karşı kuşku, güvensizlik ve inançsızlık tohumları ekilecekti okurun zihnine. İnançlarını, yaşamıyla, sanatıyla bir heybet sayutlığına ulaştırmasını bilmiş Nazım'a Türkiye'de duyulan yaygın ve ortak saygının karalama ve düzmecelerle çürütülmesi, tahrip edilmesine gelmişti sıra. Milliyet bu "büyük" görevi üslenmişti.

Burjuvazinin ideolojik şartleli özellikle son on yıldır bir hayli desenlenmiştir. İdeolojik hedef mevzileri çeşitlenmiştir:

Kitlelerde "parti" düşüncesi dejenere edilmelidir! "Devrimcilik" kavramı dejenere edilmelidir! Anti emperyalist, antifaşist mücadelenin özü dejenere edilmelidir! Ekonomik, sendikal örgütlenmenin işlev

rılsaydı, şimdiye halk çoktaan alışmış gitmişti!..

Burjuvazinin soğuk yaması rolüne içler acısı uyum gösterin "ilerici" kalem ve görüş sahipleri CHP'ye birazcık küsmüşlerdi!...

Zamların uygulamaya geçirilmesiyle birlikte tepeden tırnağa bütün fiyatlar kıpırdamağa başladı. Emekçilerin konuştuğu başlıcı konu bu oldu. Bu arada Başbakan Ecevit yaptığı açıklamada Memur gelirlerinin artırılacağına ilişkin bir vaadde bulundu.

Memur maaşları arttırılacaktı. Ama nasıl, ne zaman? Maliye Bakanlığı formülü pek sevimli bir şekilde açıkladı. Memurlara verilen "Yakacak zammı" kaldırılacak yerine memurlara "Hayat pahalılığı tazminatı" adı altında bir ödeme yapılacaktı. Tabii iki ödeme arasında da bir makul fark sağlanmağa çalışılıyordu...

Geçmiş uygulamalara bakılırsa pahalılık iki kez kamçılanacaktır. Petrol ürünlerine ve şekere yapılan zamla zaten kontrolu sağlanamayan piyasada fiyatlar yükselecektir. Ondan sonra hükümetin "Hayat pahalılığı tazminatı" yasa tasarısını meclisleden geçirmesine sıra gelecektir. En iyimser süre ile iki ayda bu yasa meclislerden geçince de piyasaya ikinci bir zam iştahı daha şırınga edilecekti.

Kaldı ki, sabit gelirlilerin bu konuda acı bir deneyi de vardır. Hükümet geçtiğimiz Mart ayında hazırlanan vergi tasarısıyla emekçilerinvergi miktarını azaltacağını açıklamış, fiyatlar yasayı beklemeden aradaki farkı kapatmıştı. Sonra da vergi tasarısı meclisten çıkmamıştı...

Ecevit hükümeti önümüzdeki hafta içinde Meclisin olağanüstü toplanarak içtüzüğü değiştirmesine bel bağlamaktadır. Çünkü mevcut içtüzükle vergi yasasının çıkması olanak içinde değildir...

BAZI "YEŞİL IŞIK" HABERLERİ

Türkiye dış para kuruluşlarının direktif ve manyetiğine itil-

ikçe bazı yeşil ışık haberleri de gelmeğe başladı.

IMF kredisinin ikinci dilimi 22 Eylül'de serbest bırakılacaktı. ABD senatosu, Türkiye'ye uygulanan ambargonun kaldırılmasını öngören metni de içeren dış yardım tasarısını onaylamıştı. Federal Almanya ile önemli bir borç erteleme anlaşması imzalandı. Japonya'nın da aynı konuda bir anlayış göstereceği olasılığı kuvvetlendi.

Ecevit hükümeti üzerindeki dış desteğin pekiştiğine ilişkin bu göstergeler, Türkiye'nin politik yönden daha da emperyalist ağa itildiğinin kanıtlarını oluşturmaktadır.

Bu olgunun iç politikaya yansunası ise AP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in sık sık düzenlediği basın toplantılarında dile getirdiği görüşlerle de bellidir. Demiler iç ve dış büyük sermaye kara odaklarının bir süre daha mevcut hükümetle iş yapmak niyet ve kararında olduğunu anlanuştır.

Bunun için de, tüm olanakların seferber edilmesi halinde bile yeni bir MC organizasyonuna olanak olmadığım bilmektedir. Bu konuda MHP ve MSP'den bir hayli eleştiri alan Demirel, soldan arındırılmış bir CHP'nin mümkün olduğunca kendi oyun alanı içine çekilerek yıpratılmasına oynamaktadır.

Burjuvazinin ekonomik yönden böylesine bunalımlı ve sıkıntılı bir döneminde uygulamaya soktuğu politik ıranevralar ise son derece gelişkindir. MHP ile Maoculuğun tahrip alanlarının kadostrosunda ve birbirini tamamlayan işlevlerde kullanılmasında gösterilen ustalık pratik olarak burjvaziye avantajlar sağlamaktadır. Beri yanda çeşitli boy ve boyalar altında provokasyon malzemeleriyle mayınladığı alanları sosyalist hareket aleyhine alabildiğince genişletmeğe çabalamaktadır. Bir başka anlatımla emekçi kitlelerin nesnel konumlarıyla öznel durumları arasındaki farkın artırılması en azından dondurulması yönünde politik ve ideolojik saldırısını her gün biraz daha artırmaktadır.

GERÇEKLER 15 YIL ÖNCE DİLE GETİRİLMİŞTİ

Karşıda Türkiye İşçi Partisi vardır. Kapalı kapılarardında "yazarsak propagandası olur", "adından söz edersek propagandа olur" diyerek gözlenen Türkiye İşçi Partisi "tehlike"nin ta kendisidir!

TİP'in 1,5 yıl önceden çizdiği "önümüzdeki dönem" tablosu şöyledir:

"- Bir takım zamlar, örneğin, devlet fabrikalarının ürettiği mallara ve petrole zamlar yapılması kaçınılmazdır. Büyük bir devalüasyon da geliyor. Türk parasının değeri düşürülecektir. Hem yabancı dış kuruluşlar, hem de yerli büyük sermaye bunu istiyor. Zamlar ve paranın değerinin düşürülmesi demek, tüm fiyatların daha da hızlı yükselmesi, halk kitlelerinin geçim sıkıntısının daha da şiddetlenmesi demektir..."

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran 24 Mayıs 1977 günü akşamı Türkiye radyolarında yaptığı seçim konuşmasında söylüyordu bunları.

Boran'ın bugünlerle ilgili sözleri şöyle devam ediyordu:

"- On milyonların yoksulluğu sayesinde varlıklarına varlık, kârlarına kâr katabilenler, çalışanların pahalılık, işsizlik yükü altında ezilmesinden çıkarı olanlar bu durumun böyle sürüp gitmesini istedikleri için sokaklarda, meydanlarda cinayet işlenmektedir. İşçilerin, emekçilerin, yurtseverlerin daha bilinçli, daha örgütlü, daha güçlü hale gelmemesi için demokratik kuruluşlara karşı baskı ve terör uygulanmaktadır. İşçileri, tüm sömürücülüğe ve emperyalizme karşı tek bir yumruk olmamaları alıkoymak için ırkçı, şoven milliyetçi, baskıcı bir politika izlenmektedir..."

Boran'ın bu sözleri, "Sosyalistler uzak görüşlüdürler" demek ve dedirtmek için birkez daha tekrarlanmış değildir bu sayalarda.

İşçi sınıfını bilimsel sosyalist partisinin en karışık ortam ve koşullarda dahi emekçi kitlelere en gerçekçi ufukları göstermesindeki ve "Kurtuluş Çark Başak" demesindeki ve bu hedefiie örgütlenmesindeki tehlikenin olabildiğince farkındadır burjuvazi.

ve hedefl ri dejenere edilmelidir! Demokrat k kitle örgütlenmesi ve işlevleri dejenere edilmelidir! Sloganlar dejenere edilmelidir! Herşey!..

Sola açık kitlelerin yığınsal potansiyeli, karamsarlık ve inançsızlık uçurumlarıyla bölünmeli, dağıtılmalıdır!

İşte "Solun bölünmüşlüğü" silahının çekiciliği de buradan ileri gelmektedir. Milliyet başyazarının da son dönemde "Solun bölünmüşlüğüne" göz yaşı dökmesi boşuna değildir.

Böylesine ideolojik bir saldırının beslediği ve burjuvazinin hayat ağacına uzanan kollar da işte Maoculuk, işte cuntacılık, işte goşizm, işte maceracılık, işte her boytan sapkınlıktır... Burjuvazinin "sol" vitrini böylesine süslüdür.

"Nazım'ın Son Yılları" adını taşıyan karalamayla girişilen saldırının ideolojik özü farklı değildir.

Vatan hainliği pazara çıkmış burjuvazi için Nazım'a "vatan haini" demeni artık ne birankanu, ne bir yararı, hepsinden önce inandırıcılığı yoktur.

Türkiye'yi NATO'larla, AET'lerle, IMF ve Dünya Bankalarıyla Amerikan patronajındaki emperyalizme peşkeş çeken burjuvazi "Nazım vatanına ihanet etti." dese, suratına tükürülür.

Ama ne denli incelikli, ne denli hısoğluhınce olursa olsun Türkiye ve dünya işçi sınıfının şairi Nazım'ı ve onun şahsında sosyalist sistemin kudretini, saygınlığını yalan ve dolanla zedelemenin olanağı da yoktur ve olmayacaktır.

"Nazım'ın Son Yılları" adlı provokasyon hedefine ulaşamayacaktır.

Geriye jurnal esnaflığı Şevket Süreyya'lar, Vedat Nedim Tör'ler geleneği kalacaktır. Fransa'da Andre Gide'lerin, İtalya'da İgnozio Silone'lerin kulakları başka nasıl çınlayacaktır?

Peki, "Nazım Hikmet'in Son Yılları"nın esnafına ne kalacak? Ölümsüz Nazım'ın bir eski provokatöre yönelttiği hoşgörü:

"Ben kızabilir miyim sana?
Sen bilirsin ki benim adetim değildir
bir posta tatarına
bir emir kuluna sövmek,
efendisine kızıp uşağını dövmek!..
Sen de bilirsin ki, jurnal esnafı,
senin gibiler
tutulup kulaklarından birer birer
teşhir edilirler..."

İlericiliğini, demokratlığını kendi eliyle ipe takan ve kendi iskemlesine kendisi tekme atan bir eski Matbuat Umum Müdürü, İhsan Sabri Çağlayangil ile başlattığı pazarlığı Abdi İpekçi ile tamamlayıp burjuvazinin masasına fatura etti.

Türk Atlantik Derneği Semineri

NATO'YA GÜVENCE VERMEK KAYACAN'A DÜŞTÜ

Türk Atlantik Antlaşması Derneği, geçtiğimiz hafta Çeşme'de "Türkiye ve Nato Yeni bir değerlendirme" adlı birseminer düzenledi. Bu seminere, Cento Genel Sekreteri Kamuran Gürün, CHP Ankara Milletvekili ve Deniz Kuvvetleri Eski Komutanı Emekli Oramiral Kemal Kayacan ile AP Bitlis Senatörü Kamran İnan konuşmacı olarak katıldı. Millet Meclisi Başkanı Cahit Karakaş ise, semineri konuklar arasında izliyordu.

Çok kişinin "nerden çıktı bu dernek?" sorusunu sormaktan kendini alamadığı Türk Atlantik Antlaşması Derneği'nin hazırladığı seminerin gözlerden kaçmayan amacı Türkiye'nin ekonomik darboğazlarını aşabilmesi için yol göstericilik görevini üstlenmesiydi. Emperyalizmin baş ekonomik örgütü olan Uluslararası Para Fonu'nun dayatmalarına boyun eğen Ecevit hükümeti, finansman açığını kapayabilmek için şimdi de NATO' nun üye ülkelere yardım faslını içeren 2. maddesinden medet umuyordu.

Toplantının baş oyuncusu Cento Genel Sekreteri Kamuran Gürün, CHP'li Emekli Amiral aracılığıyla Ecevit hükümetine, "NATO'ya daha sıkı sarılın, NATO Antlaşması'nın 2. maddesine göre bu pakta üye ülkelerden yardım alabilirsiniz" öğütüyle akıl hocalığını üstlenmişti.

Tekelci sermayenin yıllardır reklâmını yaptığı bir CHP-AP hükümeti için, içte ve dışta CHP ve hükümetle dirsek temasına geçirtilen AP Bitlis Senatörü Kamran İnan'da, Cento Genel Sekreteri Gürün'ün önerilerine olumlu not veriyordu. En doğru yolun, Amerika'ya kızıp NATO'da kalmak olduğunu gösteriyordu.

Semineri düzenleyen Dernek başkanı Muharrem Nuri Birgi ise görüşünü "NATO'dan çıkmak, onun askeri entegrasyonundan ayrılmak; imama kızıp oruç bozmak olur" şeklinde özetledi.

CHP'li Emekli Amiral Kemal Kayacan'da, Başbakanı Bülent Ecevit'in daha geçtiğimiz aylarda Sovyetler Birliği'ne giderek burada bir "siyasal belge" imzaladığını unutup, dünyanın bu ilk sosyalist ülkesine ağzına geleni söylüyordu. Kayacan neler demiyordu ki:

"- Türkiye'yi Atlantik İttifakına girmeye zorlayan nedenin Sovyet tehdidine ve muhtemel saldırısına karşı ülkenin savunulmasında diğer üye ülkelerin gücünden ve özellikle ABD'nin nükleer şemsiyesinden yararlanmak olduğu malumdur.

"Amaçları uğrunda Türkiye'yi engel gören Sovyetler Birliği, ittifaka girdiğimiz Şubat 1952 yılından beri bu emeline ulaşamamıştır. Bunun nedeni Türkiye'nin yurdunu savunma kararlılığı kadar NATO ittifakının caydırıcı gücünün de rol oynadığı bir gerçektir"

"... Kurulduğundan bu yana NATO sahasına Sovyetlerin herhangi bir tecavüzde bulunmayışı, bu kollektif savunma örgütünün amacını ne kadar güçlü şekilde yerine getirdiğinin ispatıdır. Buna rağmen Sovyetler Birliği'nin geleneksel emelleri değişmemiştir. İmkan bulduğutakdirde amacını tahakkuk ettirmeye çalışacaktır. II. Dünya harbinden sonra askeri yönden güçlenmesi ve başta Akdeniz olarak dünya denizlerinde güçlü donanmalar gezdirmesi buna delildir..

"- .. ABD ve NATO, Sovyetler Birliğini kendi bölgesinde hapsetmeye ve yayılmasını çeşitli stratejik boğazlar ve ülkelerle önlemeye çalışmaktadır. Bu düşünce ile kenar kuşak ülkeleri stratejisini uygulamaya koymuş bulunmaktadır. Türkiye bu ülkelerin en hayati noktasını teşkil etmektedir. Türkiye'nin Batı Bloku içinde bulunması Sovyetlerin Orta Doğu ve Kuzey Afrika'yı nüfuzu altına almasını zorlaştırır. Bu nedenle ABD bu stratejide Türkiye'ye ayrı bir değer vermek zorundadır."

Sovyetler Birliği'yle bir siyasal belge imzalanmasından bu kadar kısa bir süre sonra CHPmilletvekili emekli Amiral'ın ağzından Sovyetler Birliği'nin "dünya barışının baş tehlikesi" ilan edilmesi bir raslantı değildi. Emperyalist ekonomi kuruluşlarınınmali desteğinden sonra, şimdi de NATO'nun Türkiye'ye ekonomik katkısının alınmasına çalışılıyordu. Yürüyüş'te birkaç kez belirtildiği gibi, başta NATO olmak üzere emperyalizmin bu desteği sağlamak için öne sürdüğü temel koşul, sosyalist ülkelerle geliştirilen ilişkilerin dondurulmasıydı. İşte, NATO'nun ekonomi musluklarını zorlamak için düzenlenen Çeşme toplantısında, emekli Amiral'de, anti-sovyetizmin diri tutulacağı konusunda NATO merkezlerine güvence verme işlevi düşüyordu.

AET'nin son kararı: çok olumlu bir ambargo daha

Avrupa Ekonomik Topluluğu, geçtiğimiz hafta, Türkiye'nin İngiltere'ye yıl sonuna kadar pamuk ipliği ihracatını durdurması yolunda bir karar aldı. Bu konuda istek İngiltere'den gelmişti. İngiltere, Türkiye'nin kendisine yılda ancak 3 bin ton pamuk ipliği ihraç edebileceğini, oysa bu yılın ilk 7 ayında kotayı aştığını söylüyordu. Bu, İngiliz tekstil sanayii için olumsuz bir gelişmeydi ve önüne geçilmesi gerekiyordu. İngiltere bu gerekçelerle AET Komisyonu'na başvurdu ve ihracatın yıl sonuna kadar durdurulmasını istedi. AET, Türkiye'nin bu konudaki görüşünü aldıktan sonra beklenen kararı verdi: "Türkiye 31 Aralık 1978 tarihine kadar İngiltere'ye pamuk ipliği ihraç edemeyecektir."

Karar açıklandıktan sonra hükümetin tepkisi, açıklaması beklendi. Ama hükümet konuyu bilmezlikten gelip susmayı yeğledi. Bir yandan da bazı gazetecilerin kulaklarına, "aslında AET Komisyonu kararının pek de olumsuz sayılamayacağı" fısıldandı. İngiltere, T-shirt ve öteki tekstil ürünlerine de ihraç kısıtlaması getirmek istiyordu. Ama Türkiye'nin "şiddetli itirazları" üzerine pamuk ipliğiyle yetinmek zorunda kalmıştı. Hem zaten, kota da gerçekten aşılmıştı.

Tüm bunlar, AET'yi kamuoyunun gözünde temize çıkarmak için yapılıyordu. Kapitalist emperyalist sistemin tuzaklarından biri olan AET, hükümetin ve sanayicilerin bir an önce girilmesi için sabırsızlandıkları bir "ortaklık"tı. Hükümet, AET Komisyonu ne karar alırsa alsın, buna halkın tepkisine yol açacak biçimde karşılık veremezdi. "Öyleyse, niye giriyorsun?" diye sorulurdu. Karardan en çok zarar görecek tekstil ürünleri ihracatçıları bile tepkilerini AET'ye değil, İngiltere'ye yönelttiler. Bu arada, bazı gazeteciler, mesleklerine leke sürdürmek pahasına "eski bir haberi keşfedip" okurlarına sundular: AET, Yunanistan'a da Temmuz ayından bu yana aynı tavır ve uygulama içindeydi. Satır aralarındaki gerçekleri görmeyi bilenler şunları okudular: "AET Türkiye'nin dostudur, ortağıdır. Türkiye düşmanı falan sanmayasınız. Bakın, özeli ve ebedi düşmanımız Yunanistan'a da, üstelik Temmuz'dan bu yana, neler yapıyorlar!.."

AET kurulduğundan bu yana gelip geçen tüm Türk hükümetlerinin, topluluğa katılmak konusunda "samimi ve kararlı" olduklarını, "Türkiye - AET ilişkileri" adlı AET yayını sergiliyor. Söz konusu yayında ilişkiler, "Türkiye'nin Avrupa ile bütünleşmesi" olarak niteleniyor. Gerçekten de hükümetlerin, bu arada Ecevit hükümetinin, yıllardır, girdiğimiz zaman tam bir "Avrupa ülkesi" olacağımızı ilan ettikleri AET, özellikle şu aşamada kötülenemezdi.

- ZAMLAR CHP'NİN ULUSLARARASI PARA FONU'NDAN ONAYLI "İSTİKRAR PROGRAMI"NIN TEMEL TAŞLARI ARASINDA YER ALIYOR.
- ZAMLARLA FİYAT ARTIŞLARININ DAHA YÜKSEK BİR DÜZEYDE DURDURULMASI, KAPİTALİZMİN ENFLASYONA KARŞI MÜCADELE YÖNTEMLERİNİN ÖNDE GELENLERİNDEN.

ZAMLAR KAPİTALİST BİRİKİM İÇİN ZORUNLUDUR

Yusuf DOĞAN

Emperyalizme bağımlı geri kapitalist işleyişin kaçınılmaz sonucu olan zamlar, bunalımın faturasını emekçi halkın sırtına yükleme işlevini görüyor.

Ecevit Hükümeti, ekonomiyi mevcut bunalımından çıkartıp esenliğe ulaştırma iddiasıyla kuruldu. Bu amaçla, Uluslararası Para Fonu'nun "onayını" ve "mali desteğini" taşıyan bir istikrar programı yürürlüğe koyuldu.

İstikrar programı, en büyük önceliği, kamu kesiminin iç ve dış borçlanmalarının azaltılmasına tanıyor. Bunun için, kamu ekonomik işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetlerin fiyatları ile destekleme alımlarının "gerçekçi" ölçülere göre saptanması öngörülüyor.

Petrol ürünleri ile şeker fiyatlarına yapılan son zamlar, bu çerçevede gelişen bir olay. Ancak bu noktaya geliş, beklenmeyen bir gelişme değil. Ne bugün için, ne de yıllar öncesi için.

Bugün için, Uluslararası Para Fonu'ndan ikinci kredi diliminin kullanımına ilişkin sorunların üzerinde durmak gerekir. Günlük basına yansıyanların aksine, ilişkilerde kopukluk söz konusu olmadı. Buna karşın, yaklaşık 50 milyon dolarlık kredinin Türkiye'ye kullandırılması geciktirildi. Bu arada Para Fonu'nun, kamuoyunca yakından tanınan uzmanları, kamu işletmelerinin "kaynak yaratan" kuruluşlar haline dönüştürülmesi gerektiğini belirttiler. Batı kapitalizminin en önemli araçlarından biri olan Fon'un bu konuda, kuşkusuz yapısal bir yaklaşımı yoktu. Zam önerdi ve sonuç aldı.

HAZIRLANAN "İSTİKRAR" PROGRAMLARI

Bugünden yıllar öncesine dönerken, 1973 yılının yazı hatırlanmalı. 1973 yılının yazında Devlet Planlama Teşkilatı,1974 yılı programının ilkelerini saptadı. Programın bugünküne benzer bir istikrar programına dayandırılması kararlaştırıldı. Seçimler sonunda, AP muhalefete, CHP ise MSP ile birlikte iktidara yerleşti.

CHP, o günkü koşullarda, bu istikrar programının yükünü üzerine almadı. Bir istikrar programının güçlü ve en azından yasal seçim tarihine kadar iktidarda kalacak bir parti tarafından üstlenilebileceği biliniyordu.

Yıllardan beri gündemde olan istikrar programının bugün yürürlüğe konulmasında, kuşkusuz CHP'nin iktidarda kalacağına olan inancı temel etmen. Bu inançla ve 1980 yılının ikinci yarısında yeniden seçim ekonomisine dönülebileceği bekleyişiyle, zam kararları alınabiliyor. Deniz Baykal örneğinde olduğu gibi, "ciddi" dayanakları bulunmayan direnmeler, eninde sonunda aşılabiliyor.

Uygulanan istikrar programı, bu programın doğrultusunda alınan zam kararları, sorunlara kapitalist yöntemlerle çözüm arandıkça kaçınılmaz oluyor. Kapitalizm ve yapıları veri olarak alındığında başka bir almaşık düşünülemiyor.

Bu konuda, 12 Mart 1976 günü kaleme alınan "Akaryakıt Zamları Gündemde" başlıklı yazı ilginç bir örnek. Yazı, CHP tarafından Petrol Ofisi Genel Müdürlüğü'ne getirilmiş olan Mustafa Özyürek tarafından Cumhuriyet Gazetesinde yayınlanmış.

Bütçede, Akaryakıt İstikrar Fonu açıklarını karşılayacak hiç bir ödeneğin bulunmadığından, zammın zorunluluğundan bahsedilen yazıda, MC ortaklığınca akaryakıta zam yapılmayacağının söylenmesi eleştiriliyor. Şöyle:

"Hükümet adına birkaç kez akaryakıta zam yapılmayacağı kamuoyuna açıklanmış, fakat zam yapılmaması ile doğacak açığı karşılayabilecek hiç bir tutarlı ve uygulanabilir çare bugüne kadar belirtilmemiştir. Bilinen ekonomik bir gerçektir ki satış fiyatları gerçek maliyetlerin altında kaldığında, ya satış fiyatları artırılır ya da satış fiyatları ile gerçek maliyetler arasındaki farklar Hazine tarafından subvansiyon yoluyla karşılanır.

Hükümet bugünkü tutumu ile "ne zam, ne subvansiyon" diyerek petrol ve akaryakıt fiyatlarını dondurma yoluna gitmiş görünmektedir. Doğrudan hükümetin kararı ile çözümlenecek bir konuda uzun süre hareketsiz kalma olanağı yoktur. Bu kararsızlığın ekonomide dengesizlikler ve ulusal petrol kuruluşlarında, içinden çıkılmaz mali sorunlar yarattığı, her geçen gün, saklanamayacak bir şekilde ortaya çıkmaktadır."

Son zamları, TRT'nin kendisinden aldığı bilgiye göre açıkladığı Mustafa Özyürek devam ediyor:

"Subvansiyon için gerekli çareler, 1976 bütçesinde öngörülmediğine göre, gerçekçi bir yaklaşımla, fiyat ayarlaması sorununu gündeme getirmek ve hangi ürüne ne oranda zam yapılacağını ekonomik sonuçlarıyla birlikte gecikmeden kararlaştırmak gerekmektedir. Uygulanacak zam oranlarını akaryakıt çeşitlerine göre farklılaştırarak, ekonomik gelişmeye yapacağı olumsuz etkisini ve dar gelirli halk kitlelerine binecek yüklerini en düşük düzeye indirmek olanağı vardır."

PAZAR SORUNU TAM BİR ÇIKMAZ İÇİNDE

Türkiye'de, kapitalist ekonomi, kendi doğal ve eşit olmayan gelişme sürecini sürdürüyor. Sanayi ve özellikle tüketim sanayii, ekonomik ve politik yapıdaki ağırlığını artırıyor. Ancak, sermayenin döviz ve finansman sorunlarına yeni açılımlar sağlayacak pazar sorununun çözümü tam bir çıkmaz içinde görünüyor.

Ecevit Hükümeti, Türkiye kapitalizmini içinde yüzdüğü bu bunalımdan çıkartmak için dış pazarlara açılmanın kaçınılmazlığını anlamış görünüyor. Bir başka anlaşılan ise, pazar sorununun çözümünün birikim sorununun çözümüne bağlı olduğu.

Gerçekten, Türkiye kapitalizminin bugünkü aşamasında birikim ve yatırım düzeyini önemli boyutlara çıkartmadan yeni pazarlar bulunması olanaksız. Olanaksızlık, bir yanıyla ileri sanayi ülkelerinin mallarıyla rekabet zorunluluğundan doğuyor. Öteki yanıyla ise, ekonomik işletme ölçeğinin büyümüş olması ve sanayileşme çabalarının belirli bir bütünlük içinde daha geniş kapsamda ele alınması gerekliliğinden.

Buysa, birikim düzeyinin artırılması ve sanayie aktarılmasını içeriyor. Enflasyonun körüklenmesi, zamma dayalı bir fiyat politikası izlenmesi ve vergilerin artırılması bütünüyle bu amaca yönelik girişimler.

1970'li yıllardan bugüne değin birikim için yalnızca enflasyon körüklendi. Ecevit Hükümeti göreve başlayıncaya değin birikim sorununa, tekelci eğilimlerden güçlenen bir enflasyon politikası dışında çözüm getirilemedi.

Bugün ise, CHP'nin istikrar programında, enflasyonun yeri, zamlar ile vergi düzenlemeleri almış görünüyor. Bu nedenle, yapılan zamların enflasyonu durdurmaya yarayacağından söz ediliyor. Bunun, Süleyman Demirel'in, "İki artı iki eder dört. Bir malın fiyatı artmışsa fiyatlar artmış olur" mantığıyla yadsınamayacağı açık. Zamlarla, fiyatlardaki sürekli artış eğilimin üst düzeyde de olsa kontrol altına alınması, kısıtlayıcı para politikalarının yanı sıra, kapitalist iktisatçıların enflasyona karşı mücadelede bugüne değin bulabildikleri en geçerli yöntemlerden. Zamların, kitlelere yükü bakımından enflasyondan hiç bir farkı olmamakla birlikte, bu da kapitalizmin bir yöntemi.

Maden-İş yöneticilerinin politikası bozguncuların işine yarıyor

Selim MAHMUTOĞLU

DİSK'e bağlı Maden-İş Sendikası Genel Yürütme Kurulu, Silahtarağa 14. Bölge Temsilcisi Celal Alçınkaya'nın da Bölge Temsilciliğini geçtiğimiz hafta içinde kaldırdı. Alçınkaya görevden alınan ilk bölge temsilcisi değil. Son yıllarda seçimle göreve gelmiş pek çok bölge temsilcisi sendika üst yönetimince görevden alınmışlardı. İşçiler tarafından seçilerekgörevegelip de daha sonra sendika üst yönetimince görevden alınanlar yalnız bölge temsilcileri de değil. Aynı zamanda yüzlerce işyeri Baştemsilcisi, temsilcisi, ünite temsilcisi ve lokal yönetim kurulu üyeleri de sendika üst yönetimince görevden alınmışlardı. Alınmaktan da öte ya disiplin kuruluna verilerek sendika üyeliğinden ihraç ettirildiler ya da işveren ile anlaşarak işten attırıldılar. Bu nedenle Alçınkaya'nın bölge temsilciliğinin sendika üst yönetimince kaldırılması insanı pek şaşırtmıyor. Ama sendika üst yönetiminin, Maden-İş'i nereye götürmek istediği her geçen gün daha net olarak ortaya çıkıyor. Bir başka deyişle, bugün Maden-İş'te kümelenmiş eski DİSK üst yönetimi zihniyetinin sendikacılık anlayışı ve "ilerlemeciliği" her geçen gün daha da somutlanıyor.

ANTİDEMOKRATİK UYGULAMALAR BURJUVAZİNİN İŞİNE YARAR

Sendikalarda ve diğer demokratik kitle örgütlerinde kendisi gibi düşünmeyenleri ihraç etmek, demokratik kurallar içinde yürütülen muhalefet hareketlerini antidemokratik yöntemlerle susturmak,örgüt dışına atmak ve böylece yönetimi tabanın çoğunluğuna rağmen elinde tutmak örgütlerin zayıflaması, gerilemesi, bölünmesi sonucunu doğurur. Burjuvaziye hizmet edilmiş olunur. Bugün Maden-İş yönetimi böylesi bir politika izlemektedir. Bu nedenle de her geçen gün etkinliğini, saygınlığını yitirmekte, üye sayısı her geçen gün azalmaktadır. Otuz yılı aşkın mücadele tarihinde, Kavel Grevi, Saraçhane Mitingi, Türk Demir Döküm işgali, 15-16 Haziran Direnişi ve daha bir çok, işçi sınıfı tarihine altın harflerle yazılmış eylemlere damgasını vurmuş, sınıf mücadelesinde en ön safta, yiğit, deneyli, mücadeleci üyelere sahip bir örgütün bugün böylesi bir süreç içine girmesi kendiliğinden olmamıştır. Bu durumun burjuvazinin işçi emekçi örgütleri üzerindeki hesapları ile her ne pahasına olursa olsun örgüt yönetiminde kalmak isteyenlerin izledikleri politikaıun birbiriyle çakışması sonucu olduğunu daha önce yazdık ve söyledik. Bugün, şimdiye kadar yazıp söylediklerimizin bir kere daha doğrulanmasıyla birlikte üzerinde durulması ve çok dikkatli olunması gereken bir başka görev ortaya çıkmıştır. Bugün üzerinde durulması gereken de budur.

KARARLARIN ALINMASINA KATILMAYANLAR, UYGULAMASINA DA KATILMAZLAR

Kararların oluşmasına katılmayan, yönetime talip olma ve yöneticileri seçme hakları kısıtlanan kitle, anti-demokratik yöntemlerle örgütü ele geçirenlere uymaz, bu sahte yönetimlerin aldıkları kararların uygulanmasına da katılmaz.

Celal Alçınkaya Maden-İş sendikasının 1950 yılından beri tam 28 yıllık üyesi. Alçınkaya bir yıl öncesine kadar fabrika işçisiydi. Sendikadan hiç bir ücret almadan yaklaşık 15 yıldan beri sendika Baştemsilciliği, Geney Yönetim kurul üyeliği ve bölge temsilciliği gibi görevleri amatör olarak sürdürdü. Alçınkaya'nın bölge temsilciliğini profesyonel olarak sürdürmeye başlaması sendika üst yönetiminin dayatması sonucu oldu. "Ya profesyonel olarak bu görevi sürdürürsün, ya da istifa edersin" Bunda amaç Alçınkaya'yı tabandan koparmaktı. Ancak bunu başaramadılar. Alçınkaya "Silahtarağa çukurunda" büyümüş gerçek bir proleter Eksikleri, yanlışları çok olmuştur ama hiç bir zaman bilinçli olarak işçi sınıfına ihanet etmemiştir, örgüt düşmanlığı yapmamıştır. Bunu başta Silahtarağa'da çalışan işçiler olmak üzere Maden-İş tabanındaki işçiler çok iyi bilmektedir.

Bu nedenle Maden-İş üst yönetiminin aldığı bu karara başta Türk Demir Döküm, Rabak, Sungurlar, Elokmetal ve Estaş işçileri olmak üzere silahtarağa'daki hiç bir fabrikanın işçileri uymazlar. Maden-İş yönetiminin atadığı yeni "Bölge Temsilcisini" tanımazlar. Nitekim fabrikalarda işçiler kendi aralarında imza toplıyarak, temsilciler genel merkeze telgraflar çekerek bu durumu protesto etmeye başlamışlardır. Ve eylemlerin bu kadarla sınırlı kalmıyacağı çok net olarak görülmektedir.

SİLAHTARAĞA İŞÇİLERİ BU MÜCADELEDE YALNIZ DEĞİLDİR

Maden-İş yönetimini anti-demokratik uygulamalarla elinden bırakmayan bir kaç kişinin sendikayı kendi dar gurup çıkarları için kullanmasına, geniş işçi kitlesini güdülecek bir yığın olarak gören anlayışlarına karşı tabandan gelen tepki, yalnız Silahtarağa bölgesinde çalışan işçiler ile sınırlı değildir. Benzer tepkiler, başta Bursa, Antalya, Ereğli, Kartal, Kayseri ve Levent olmak üzere Maden-İş'e bağlı tüm bölgelerde doruk noktasına varmıştır.

Şu anda Maden-İş üst yönetiminin hala sendikanın başında kalabilmesinin hemen hemen bütün şartları ortadan kalkmıştır. Artık tüzüğün demokratik olmayan hükümlerini uygulamak ile işverenlerle anlaşıp muhalif işçileri işten attırmakla veya attırmakla tehdit etmekle bile bu yönetim işbaşında kalabilmeyi sağlıyamaz. Bu yönetimin işbaşında kalabilmesinin yalnız bir şartı kalmıştır. O da sendika tabanındaki, özellikle Silahtarağa bölgesindeki, Mao'culuğun her boy ve soyundan bireysel teröristlere kadar uzanan bazı sorumsuz unsurların tek tük bile olsa var olmasıdır. Bu yönetimin işbaşında kalabilmesinin şu anda görünen tek "güvencesi" bunlardır. Bu sorumsuz unsurlar dün de bugün de genel olarak ilerici sendikal hareketi özel olarak da Maden-İş sendikasını bölmek, parçalamak için ellerinden geleni ardlarına koymamışlardır, koymamaktadırlar da. Bugün Silahtarağa somutunda yarı örgütlenme, "bağımsız" sendika kurma veya Ereğli'de kurulmuş bulunan Devrimci Maden-İş'in bir şubesini açma gibi yanlış, ters bir hareketin başını çekmek istemektedirler. İşçileri sendikaya karşı kışkırtmak, örgütün birliğini, bütünlüğünü oozacak eylemlere itmek istemektedirler. Sendika üst yönetimi de bugüne kadar bunların bu ayrılıkçı, bölücü tavırlarından çok yararlanmıştır. Her ilerici, demokrat işçiyi, sosyalist işçiyi Mao'culukla suçlamış; ilerici, demokrat. sosyalist işçilerin örgütün birlik ve bütünlüğünü düşünerek sürdürdükleri demokratik muhalefetlerinin böyle suçlayarak, bu taktikle bastırmayı ilke edinmiştir. Sözde Mao'culuğa karşı olan sendika üst yönetimi her davranışıyla, izlediği her politikayla sonuçta bu sapkın akımların ekmeğine yağ sürmekten başka bir şey yapmamıştır. Bu sorumsuz unsurlar bugün bölgede gelişen demokratik muhalefetin doğru rayından saptırılması, sonuç alamaması ve örgütün yara alması için her türlü oyunu, provokasyonu tezgahlamak isteyeceklerdir. Bunlara fırsat vermek demek bu yönetimin işbaşında kalması demektir ki yönetimin de, burjuvazinin de istediği budur. Ancak bu böyle olmıyacaktır. Bunun böyle olmayacağının kanıtı başta Silahtarağa işçileri olmak üzere tüm Maden-İş üyelerinin Mao'culara da bugünkü üst yönetime de olan olağanüstü tepkileridir. Örgütlerine olan bağlılıklarıdır.

MADEN-İŞ YÖNETİMİ GEÇTİĞİMİZ HAFTA BİR BÖLGE TEMSİLCİLİĞİNİ DAHA İPTAL ETTİ. SİLAHTARAĞA 14. BÖLGE TEMSİLCİSİ CELAL ALÇINKAYA'NIN TEMSİLCİLİĞİ KALDIRILDI. SİLAHTARAĞA'DA FABRİKALARDA İŞÇİLER KENDİ ARALARINDA İMZA TOPLAYARAK, TEMSİLCİLER GENEL MERKEZE TELGRAF ÇEKEREK BU DURUMU PROTESTO ETMEYE BAŞLADILAR. EYLEMLERİN BU KADARLA KALMAYACAĞI ÇOK NET OLARAK GÖRÜLMEKTE

MADEN-İŞ ÜYELERİ BU MÜCADELEYİ BAŞARIYLA SONUÇLANDIRACAKLARDIR

Sendikaları politik örgütlerin yerine koymak, somut ekonomik, demokratik görevleri arkaya atarak, genel politik mücadele heflerini öne sürmek örgütleri daraltıcı, demokrasi mücadelesini zayıflatıcı yanlış bir anlayıştır. Üyelerinin yaşam koşullarını iyileştirmek için daha ileri sözleşmeler yapmak uğruna mücadele etmeyen sendika yönetimleri tabanlarından koparlar. Üyelerini emperyalizme ve faşizme karşı mücadeleye sokamazlar. Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm mücadelesinde üzerlerine düşen görevi yerine getiremezler. Örgütsel bütünlük sağlanıp korunamaz. Örgütsel bütünlüğün sağlanması ve korunmasının temel koşulu örgüt içi demokrasinin işlemesidir. Yönetimi eline geçirmiş bir gurubun "merkeziyetçilik" adına tabaıun sesine kulağını tıkayıp her türlü anti-demokratik yönteme başvurması da; sorumsuz gurupların "muhalefet" adına örgütsel bütünlüğü ve merkezi tanımayan başıma buyruk davranışları da örgütü geliştirmez, güçlendirmez. Tersine geriletir; dağılma yok olma sürecine sokar. İşkolunun niteliği, üyelerinin deneyliliği, mücadeleciliği ve kararlılığı Maden-İş sendikasını böylesi bir sona, yok olmaya gitmekten alıkoyacak, çok önemli bir güvencedir.

Maden-İş üyeleri örgütü geliştirip, güçlendiremeyen tersine gerileten işçi kitlelerini güdülecek bir yığın gibi gören bugünkü bu üst yönetimi değiştirmek için başlattıkları mücadeleyi mutlaka başarıyla sonuçlandıracaklardır. Maden-İş üyeleri bu yönetimin yerine ilerici, demokrat ve sosyalist işçileri, politik görüşleri birbirlerinden ayrı da olsa birbirlerine tahammül edecek, birlikte çalışabilecek işçileri sendika yönetimine getirmeyi başaracaklardır. Maden-İş üyeleri bugüne kadar olduğu gibi bu mücadeleleriyle de diğer işkollarında çalışan sınıf kardeşlerine örnek olacaklardır.

TÜRK-İŞ'de erken kongre hazırlığı yapılıyor

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk-İş) yeni gelişmelere gebe görünüyor 1979 yılı içinde erken Genel Kurula gitmek için çalışmalar sürdürülüyor. Bu konuda karar almaya yetkili olan Türk-İş Yönetim Kurulu'nun en geç yıl sonuna kadar toplanması bekleniyor. Geçtiğimiz günlerde gündeme gelen, fakat araya giren toplu iş sözleşmeleri nedeniyle ertelenen Yönetim Kurulu toplantısında bu konuda bir karar alındığı takdirde, Türk-İş'de önemli bazı değişiklikler bekleniyor.

Yönetim Kurulu üyelerinin büyük bir kısmının artık "seçim kaybetmiş sendikacı" durumuna düştüğü göz önünde tutulunca kongreden sonra Türk-İş yönetiminin yepyeni bir çehreye bürüneceğini tahmin etmek pek zor olmuyor. Türk-İş İcra Kurulu üyelerinin de durumları bu yeni kongre ile açıklık kazanacak

Kontenjan Senatörlüğünü ikinci kez elde eden Halil Tunç, önceleri Genel Başkanlığı bırakacağını açıklarken, şimdi ani bir karar değiştirmiş gözüküyor. Yurt dışında göreceği tedavi sonunda "sağlık durumu"da düzeleceğinden Halil Tunç'un yine Genel Başkan adayı olmasına kesin gözüyle bakılıyor.

Genel Sekreter Sadık Şide'nin ise, Şeker-İş Sendikası ile Şeker Şirketi arasında imzalanan toplu iş sözleşmesinde istediği tavizleri elde edince Türk-İş'in CHP'ye yaklaşmasına fazla ses çıkarmamaya başladığı görülüyor. Sadık Şide de erkene alınacak kongrede yine Genel Sekreter adayı olacak.

Zaten iyi bir CHP'li olan ve emekliliği yaklaştığı için kendisine pek fazla ses edilmeyenMali Sekreter Ömer Ergun'un durumunda bir değişiklik beklenmiyor. Ancak AP milletvekili ve Teşkilatlandırma Sekreteri Ethem Ezgü ile Eğitim Sekreteri Kaya Özdemir artık eskisi gibi koltuklarında sağlam oturamıyorlar. Koltukların kaybedilme korkusu özellikle Kaya Özdemir'i "kıyısından köşesinden" toplumsal anlaşmaya karşı çıkmaya kadar götürdü. Özdemir'e göre toplumsal anlaşma ile CHP'li sendikalar iyi toplu sözleşmeler imzalarken AP'li sendikalar hala toplu sözleşme imzalayamıyor.

Özetle erken Genel Kurul'un toplanması durumunda Türk-İş'in CHP'ye ve CHP hükümetine daha da yaklaşması bekleniyor.

TOPLUMSAL ANLAŞMA ÇİĞNENDİ (!)

Hükümet ile Türk-İş arasında varılan toplumsal anlaşmanın bir hükmü 4. Beş Yıllık Plan hazırlanmasına işçi üst örgütlerinin de katılmasını öngörmekteydi. Türk-İş'in sosyal demokrat sendikaları da bunu çok olumlu bir hüküm olarak kamu oyuna sunuyorlardı. Ancak sendikaların görüşleri alınmadan Ecevit plan stratejisini yazarak resmi gazetede yayınlattı. Fakat toplumsal anlaşmayı çiğnememek için Türk-İş de bir de toplantı düzenlendi. Amaç önceden yayınlanan plan stratejisinin "toplumsal anlaşma çerçevesinde" Türk-İş üst kurullarına onaylatmaktı.

"Esnek mukabele" Stratejisinin yerini "S

NATO STRATE

N.Sadık DALYAN

Yumuşama sürecinin uluslararası ilişkilere egemen olması ile, Amerikan emperyalizminin Vietnam'daki yenilgisi başta olmak üzere ulusal kurtuluş hareketinin başarıları, son yıllarda dünya güçler dengesinde önemli yeni değişimler meydana getirdi. Batı Avrupa'nın kapitalist ülkelerini etkisi altına alan ekonomik bunalım emperyalist ülkeler arasında çekişmelere yol açarken, Helsinki zirvesinden sonra Sovyetler Birliği'nin giriştiği güçlü barış politikası da emperyalistlerin yıllardan beri uygulamakta oldukları stratejide köklü değişimleri kaçınılmaz kılmıştı.

İşte, bu yılın ilkbahar aylarından beri, başta ABD olmak üzere emperyalist politikanın yöneticileri yeni bir stratejinin hazırlık çalışmaları içindeler. Günlük basına yansıdığı kadarıyla, Helsinki zirvesinden bir yıl sonra ABD, Federal Almanya ve diğer NATO ülkelerinin sosyalist ülkeler topluluğuna karşı tutumları sertleşmeye başladı. Bu sertleşme Viyana'da yapılan Stratejik Silahların Sınırlandırılması (SALT) ve Belgrad'ta yapılan Helsinki zirve toplantısının devamı niteliğindeki konferansta su üstüne çıktı. Emperyalist blokun bulduğu gerekçe, Sovyetler Birliği'nde "rejim aleyhtarı aydınlara" reva görülen davranışlardı. Batı basınında gündelik tefrika halinde yayımlanan bu hikayelere göre, Sovyetler Birliği "ünlü fizikçi" falancaya, ya da "ünlü yazar" filancaya sosyalist düzene karşı oldukları gerekçesiyle "insanlık dışı" muamelelerde bulunuyordu. Emperyalist dünyanın propaganda makinesi aylarca aynı temayı işledi. Buna karşılık Sovyetler Birliği'nin, "ünlü fizikçi" denilen Sçaranski'nin lise mezunu bile olmadığı konusundaki açıklamaları, bir iki satırla bile Batı ülkelerinin egemen sınıflarının basın organlarında geçmedi. Gerçekte ABD, İngiltere, Federal Almanya ve emperyalist kampın başı çeken diğer ülkeleri Sovyetler Birliği'ne karşı açık bir kampanyaya girişmişlerdi. Örneğin, ABD, Sovyetler Birliği'ne kompüter satışlarını durdururken, ABD'nin Avrupalı müttefikleri de Moskova Olimpiyatlarına "hür dünya" ülkelerinin katılmamasını sağlamak için büyük bir kampanya açtılar. SALT gibi, Belgrad Konferansı gibi toplantılarda ise Sovyetler Birliği'nde "insan hakları" sorunu başlıca pazarlık konusunu oluşturunca ilerleme sağlamak mümkün olmadı.

Tüm bunlar, emperyalist blokun strateji değişikliğine yöneldiği konusunda gündelik basına yansıyan belirtiler. Ancak, perde arkasında emperyalistler daha ciddi planlar hazırlamaktaydılar. Gene ilkbahar aylarında Bonn'da Hotel Bristol'de ve Bad Godesberg'deki Redoute resepsiyon salonlarında emperyalist kampın başındaki on zengin ülkenin devlet adamları, bankerleri ve işadamları toplanıyorlardı. Bu toplantılara beş yıl önce Amerikalı banker [illegible] önerisi üzerine başlanmış, o zamandan beri de emperyalist dünyanın "yönetici tanrıları" diye adlandırılan bu kişiler her yıl iki kez bir araya gelmeye başlamışlardı.

Toplantıda ilk sözü alan ABD Başkanı Jimmy Carter'ın Ulusal Güvenlik Danışmanı Brzezinski, "dünyada olagelen değişimlerin karmaşıklığından" yakını-

Esnek mukabeleden saldırı yoluyla savunmaya.

yor ve dünya halklarının "beklenmedik uyanışının" toplumsal sakıncalar yarattığını söylüyordu.

Gündemde çözüm bekleyen sorunların başında, Helsinki zirvesiyle onaylanan "detente" politikasının çözümlenmesi geliyordu. Çünkü Avrupa ülkelerinin çoğunluğu, bu arada dünyanın diğer ülkeleri de barışın yararlı ve olumlu olduğuna inanmışlardı. Bu durumda, yaratılış nedeni saldırganlığa, "Sovyet tehlikesine" dayanan Atlantik paktının 1980 yıllarında oynayacağı rol ne olacaktı? NATO'nun varlığı için dünya kamuoyuna nasıl bir gerekçe gösterilecekti?

Helsinki Sonuç Belgesini imzalayan Batı dünyasının liderleri, Avrupa, Orta Doğu ve Afrika'daki sıcak savaş bölgelerinin gerginliği koruyacağını ummuşlardı. Oysa giderek bu umutları boşa çıkıyordu. Afrika'daki ulusal kurtuluş hareketlerine el atma girişimleri istenen başarıya ulaşamamış, burada sürekli bir gerginlik yaratamamışlardı.

"NE PAHASINA OLURSA OLSUN BARIŞIN ÜSTESİNDEN GELMELİYİZ"

Oysa, sürekli gerginlik, savaş tehlike silahlanma, emperyalizm için hava ve su gibi yaşamsal gereklerdi. Nitekim, Amerikan silah tekellerinin baş adamı Schlemm, "Olağanüstülüğün Sınırları" adlı kitabında şunları yazıyordu: *"Ne pahasına olursa olsun barışın üstesinden gelmeliyiz. Çünkü komünistler barıştan kazançlı çıkıyorlar ve barış koşulları içinde zafere ulaşıyorlar."*

Emperyalist ülkelerin sanayi tekellerini besleyen savaş tehlikesi ve gerginlikti. "Sovyet tehlikesi" gerekçesiyle, başta ABD olmak üzere emperyalist ülkelerin sanayii akıl almaz kârlar sağlıyordu. Bu gerekçe sayesinde, saldırgan NATO'yu araç olarak kullanarak sanayiciler hiç bir satış zahmetine katlanmadan milyarlar vuruyorlardı.

Bu alanda, pek fazla sözü edilmeyen rakamlar gerçekten ürkütücü. Örneğin son on yıl içinde NATO ülkelerinin silah satın almak için ödedikleri para 1 300 milyar dolar. Üstelik bu rakamın yarısı son dört yıl içinde ödenmiş. NATO ülkelerinin askeri harcamalara tahsis ettikleri para 1977 yılında 165 milyar dolar. 1978 yılı rakamı henüz kesinlik kazanmadı ama 165 milyar dolardan yüksek olduğu kesin.

Bu paralar kimin cebine giriyor? Pentagon'un (ABD Savunma Bakanlığı) malzeme ve hizmet satın aldığı 169 firmanın bir incelenmesi bu soruyu cevaplıyor. Amerikan Kongresi'nin bir Araştırma Komisyonunun raporuna göre bu 169 firmadan 164'ünün net kâr oranları yüzde 50 ile yüzde 200 arasında değişiyor. Yüzde 50'den düşük kâr sağlayan firma yok. Gene üç firmanın kârlarının ortalama yüzde 500 olduğu saptanmış. Bu 169 firmadan birisinin elde ettiği kâr ise gerçekten akıllara durgunluk verici. Yüzde 2000! Yani, bir koy 20 al. Böylesine tatlı kârlardan vazgeçmek mümkün değil elbet.

Ama sonuç da korkunç. 1963 yılında tüm dünyada 1670 adet olan nükleer roket başlıkları, 1976 yılında 12.000'e yükselmiş. Toplam nükleer patlama gücü dünyada 60.000 megaton. Bu da, dünyamızda yaşayan 4 milyar insandan her birinin payına 15 ton dinamit anlamına geliyor.

İkinci Dünya Savaşından 1976 yılına kadar dünya ülkelerinin yaptıkları askeri harcamaların toplamı 6.000.000 milyon dolar. Bu da tüm dünya ülkelerinin 1975 yılındaki milli gelirlerinin toplamına eşit.

Amerikalı Profesör Weidenbaum'un bir çalışmasına göre sivil sektöre oranla, askeri sektörde çalışan sanayi firmalarının kârları yüzde 70 daha yüksek.

Bu tatlı kârlar, doğal olarak ABD ile, İngiliz, Federal Alman ve Fransız sanayicileri arasında sürtüşmelere yol açtı. İki yıl önce ABD ile onun Avrupa'daki müttefikleri arasında verilen savaşta ABD firmaları bazı ödünler vermek zorunda kaldılar. Şimdiki durumda, emperyalizmin kontrol alanı içinde bulunan ülkelere yapılan silah satışları ABD ile Avrupalı müttefikleri arasında yarı yarıya paylaşılıyor.

Bu arada, Ecevit'in yeni bir buluşmuş gibi, bu yıl Federal Almanya'ya yaptığı gezide ortaya attığı ortak savunma sanayii kavramına da değinmek gerekiyor. Ecevit, Türkiye'nin NATO'da kalması için müttefiklerinin yardımlarını rica ettikten sonra, Federal Almanya ile Türkiye'de ortak savunma sanayii yatırımlarına gidilmesini önerdi. Böylece Türkiye ekonomisine girdi sağlayacak ve Türkiye'nin NATO üyeliği için de hazır bir gerekçe bulacaktı. Oysa, yukarıda anlatılan koşulların egemen olduğu emperyalizmin silah piyasasında Türkiye'nin böyle bir öneri ile ortaya çıkışına safdillikten başka bir sıfat yakışmıyor. Federal Alman Başbakanı Schmidt, kendi ülkesinin askeri-sanayi firmaları için ABD ile verdiği büyük savaştan sonra Ecevit'in önerilerini herhalde gülümseme ile karşılamış olmalı.

AVRUPA'DA YENİ GERGİNLİK

Gerginliği yüksek tutmak için kendi açılarından böylesine güçlü bir gerekçeye sahip olan Batılı emperyalistler, bir yandan Sovyetler Birliği'ndeki insan haklarını dillerine dolarken, bir yandan da son yıl içinde Avrupa'ya asker yığmaya devam ettiler. Avrupa'daki 300 bin Amerikan askerine ek olarak bu yıl 8 bin asker daha gönderildi. 1974-1976 yılları arasında Avrupa'da yapılan askeri manevraların sayısı üç misli arttı. Daha da artmaya devam ediyor.

Sosyalist dünya ile gerginliği korumak için emperyalistlerin dayandıkları diğer bir sahte gerekçe ise Afrika'daki ulusal kurtuluş hareketleri. Angola, Mozambik, Gine-Bissau'da, daha sonra Kongo'da hep aynı taktiği denediler. Etyopya'da ve Somali'de aynı yola gittiler. Sovyetler Birliği'nin, diğer sosyalist ülkelerin ve Küba'nın Afrika'daki ulusal kurtuluş hareketlerine yardım sağlayarak "detente" politikasını bozduğunu, saldırgan amaçlar güttüğünü ileri sürerek, Avrupa'da gerginliği artırmaya denediler. Ama bu hesaplar da tutmadı.

Gerginliğin sürdürülmesi için yapılan son buluş ise Pekin'in güttüğü politika. Mao'nun yerine geçen ÇKP Başkanı Hua Kuo-Feng'in Avrupa'da yaptığı geziyi alkışlarla karşıladı Batı dünyası. ABD basını ve yöneticileri Hua'nın Romanya ve Yugoslavya'ya yaptığı ziyaretlerden sosyalist ülkeler topluluğunu "parçalayıcı" bir eylem olarak yararlanmaya çalıştılar.

Amerikan emperyalizminin organı "Newsweek" dergisi, Hua'nın Romanya'yı ziyaret edişinin "Doğu Avrupa ülkelerindeki Sovyet denetiminin artık eksiksiz olmadığını kanıtladığını" yazacak kadar ileri gidiyor; bununla da kalmayıp Maoculukla Avrupa Komünizmi diye adlandırdığı akım arasında Sovyetler Birliği'ne karşı bir ittifak bile kurulabileceği düşüncesini ortaya atıyordu.

Ama tüm bunlar, emperyalizmin güçlü olduğu günlerde uyguladığı taktiklere

Z. Brezezinski: Soğuk savaşçı şahinlerin başı.

aldırı yoluyla savunma" kavramı alıyor

JİSİ DEĞİŞİYOR

kıyasla, "birer gerginlik artırma fantazisi" olmaktan öteye geçmiyordu artık.

SALDIRI YOLUYLA SAVUNMA STRATEJİSİ YA DA NATO'NUN YAYILMA TAKTİĞİ

Gerginliği sürdürmek, "Sovyet tehlikesini" gerçekmiş gibi göstermek için emperyalizmin propaganda makinesinin düzenlediği bu fantazilerin yanı sıra NATO için de bu gerekçelere uygun yeni stratejiler aranıp bulunuyor.

Doğu Atlantik'te NATO Müttefik Kuvvetlerinin Komutanı olan İngiliz Amirali Sir Henry Leach, Brüksel'deki NATO Karargahında bu yılın başında şunları söylüyordu:

"İttifakın bugünkü politikası, kuvvetlerimizi Yengeç dönencesinin güneyinde de (Ekvator bölgesi, Atlantik Okyanusunun güneyi) kullanmayı planlamaktır. Bugün bu işi yapmaktan siyasal nedenlerle kaçınıyoruz. Adlarını vermek istemiyorum ama bazı NATO müttefikleri, ittifakın faaliyetlerini tropik bölgeye yaymasının bazı sakıncalar doğuracağına inanıyorlar."

Oysa NATO, gene bu yıl içinde resmen olmasa bile dolaylı yollardan Afrika'ya müdahale etmeye başlamıştı. Belki de NATO karargahında planlanan ve "paralı askerlerle" yürütüldüğü söylenen Kongo harekatı, NATO'nun resmen Akdeniz'in güneyindeki bölgelere el atmasının bir provasını oluşturuyordu.

İngiliz amiralinin sözleri, NATO'nun strateji değişikliğine hazırlandığı konusunda önemli bir belirtiydi. Daha sonra NATO'nun Avrupa'daki Başkomutanı Amerikalı General Alexander Haig, İngiliz Amiralinin üstü kapalı söylediği sözleri daha açıklığa kavuşturuyordu. General Haig şöyle diyordu:

"Askeri olanaklarımızla NATO'nun merkez bölgesi dışında kalan yerlerde de temsil edilmemiz ve caydırıcı gücümüzü Üçüncü Dünya'da ortaya çıkan çatışmalarda kullanmamız gerekmektedir."

"Bu caydırıcı gücü Batı çıkarlarını açıkça tanımlamak doğrultusunda kullanmak en iyi yoldur. Olay yerinde bulunacak askeri gücün yararlılık açısından başka hiç bir alternatifi yoktur."

Böylece NATO'nun 1960 yıllarından beri uygulamakta olduğu *"esnek mukabele"*, yani ilk saldırının sözde "düşmandan geleceği" iddiasına göre hazırlanmış stratejisinde köklü bir değişimin olduğuna tanık oluyoruz. NATO karargahlarının brifing salonlarında, kapalı kapılar ardında neler konuşulduğunu bilmek olanaksız. Ama hem eylemde hem de en yetkili kişilerin ağızlarından çıkan sözlerde NATO'nun yeni bir strateji içine girdiği anlaşılıyor. Bu yeni strateji artık açıktan açığa emperyalist devletlerin başlatacağı bir nükleer savaşı meşrulaştırma amacını taşıyor. Bu yeni stratejinin adını da, Federal Alman Silahlı Kuvvetlerinin Generallerinden Ulrich de Maziere'den öğreniyoruz. General de Maziere, *"saldırı yoluyla savunma"* adı verilen yeni stratejiyi Frankfurt'ta yaptığı bir konuşmada eleştiriyor. General de Maziere, "önleyici savaş"tan ancak bir adım geri olarak nitelendirdiği "saldırı yoluyla savunma" stratejisi konusunda şunları söylüyor:

"Tek bir müttefik bile bu strateji yönünde bir adım atsa NATO yıkılır. Şimdiki durumda, ya da gelecekte, Sovyetler Birliği'nin askeri bir çatışmayı istemediğinden kesinlikle eminim. Çünkü böyle bir çatışma nükleer savaşa yol açacaktır."

Alman generalinin gerçekçi sayılabilecek sözlerini NATO karargahında dinlemek isteyen kimse yok.

Son zamanlarda, sık sık Amerikan basınında "sızdırılmış" askeri raporlar görünüyor. Bunlar Sovyetler Birliği'nin Avrupa'da girişeceği bir "yıldırım harekat" sırasında neler yapabileceğini anlatıyor. Böylece Batı kamuoyu, NATO'nun yeni stratejisi için oluşturuluyor. Amerikalı Hava Generali Keegan bu konuda uzman. Keegan, Sovyetler Birliği'nin "yıldırım harekat birliklerinin" tam 36 saat içinde Avrupa'yı işgal edebileceklerini yazıyor. İlhamını nereden aldığı pek açık olan General Keegan, ABD hükümetinden askeri harcamalar için daha çok para ayırmasını istiyor sürekli.

"Son derece küçük askeri bütçeler ile kendi kendimizi güçsüz düşürdük. Stratejik silahların sınırlandırılması görüşmeleri ve detente politikası ile Avrupa'yı silahsız bıraktık." diye yazıyor General Keegan.

Emperyalizm köşeye sıkıştıkça, çaresiz kaldıkça saldırganlaşıyor. Emperyalizm saldırganlaştıkça, barış, devrimci güçlerin savaş araçlarından birisi oluyor. Çünkü "barışın üstesinden gelmeyi" savunanlara karşı barışın egemen kılınması, emperyalizmin can damarlarından birisinin kesilmesi anlamına geliyor. Barış egemen oldukça, emperyalizmin savaş politikasını körükleyen askeri sanayi patronları alıştıkları "bir koy 20 al" düzeyindeki kârlarını sürdüremeyecekler. Ulusal kurtuluş hareketleri, giderek daha kolay, daha kısa sürede zafere ulaştıkça emperyalizmin saldırgan emelleri gerçekleşemeyecek, NATO askerleri dünyanın dört bir yanına yayılma olanağını bulamayacaklar.

TÜRKİYE NATO İÇİNDE NE YAPACAK?

NATO'nun yeni stratejisinin içinde Türkiye'nin rolü ne olacak? Atlantik Paktının strateji değiştirmeye hazırlandığı bir dönemde Amerika'nın silah ambargosunu kaldırma yönünde adım atması bir rastlantı değil elbet. Bugün Türkiye'yi yönetenlerin NATO'daki strateji değişikliğinden haberleri olduğu kuşkulu, ama gene de Başbakan Ecevit ne olursa olsun Türkiye'nin NATO'dan çıkmayacağını söylemiş bulunuyor. Bu yıl Washington'da yapılan NATO zirve toplantısında da silahlanmaya yeniden hız verilmesini öngören NATO bildirisini de imzalamış olan Ecevit'in yeni NATO stratejisini de şu ya da bu gerekçe ile onaylayacağını tahmin etmek güç değil. Böylece Türkiye sonuç olarak emperyalizmin dümen suyunda gitmeye devam edecek. Ancak, Başbakan Ecevit'in Türkiye'nin NATO üyeliğini haklı göstermek için ileri sürdüğü gerekçe, yani "detente politikasının dayandığı hassas dengeyi bozmama" kaygısını, NATO'nun yeni stratejisi içinde savunmak biraz daha güçleşecek.

Yeni NATO stratejisinin tuzağı bozulmalıdır

Emperyalizmin en saldırgan güçlerinin yumuşama sürecini geriye çevirmeye ve "soğuk savaş" koşullarını canlandırmaya yönelik girişimleri, NATO stratejisinin değiştirilmesi yönündeki çalışmalarla yeni bir aşamaya ulaştı. Bu çalışmaların somut belirtileri geçtiğimiz yıl içinde ve bu yılın ortalarında ortaya çıkmıştı. Hazırlanan yeni strateji, emperyalist devletler tarafından başlatılabileceği açıkça ilan edilen bir nükleer savaşın gerekçelerini yaratmayı amaçlıyordu. Bu yöndeki en belirgin adım, geçtiğimiz yıl içinde nötron bombasının üretimi hazırlıklarının başlamasıyla atıldı. Böylece, silahlanma yarışında, geçmiştekinden çok daha güçlü yeni kitle kırım silahlarının geliştirilmesiyle belirlenen yeni bir aşamanın başlangıcı ilan ediliyordu. ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki SALT görüşmelerinin baltalanması, Avrupa'da karşılıklı kuvvet indirimi görüşmelerinin çıkmaza sürüklenmesi, silahlanma yarışında bu yeni aşamaya geçişin hazırlıklarının habercisiydi.

Daha 1975 yılının Haziran'ında Pentagon'un o zamanki şefi Schlesinger, NATO'nun bir savaş halinde nükleer silahları ilk kez kullanan blok olmaya hazırlanması gerektiğini ilan etmişti. Bu açıklama, 14 Haziran 1975 tarihli Washington Post gazetesinde, esnek mukabele stratejisinin yerine "sınırlı nükleer savaş" adında yeni bir stratejinin benimsenmesinin işareti olarak nitelenmişti. Yürüyüş'ün 1 Temmuz 1975 tarihli sayısında haber verilen bu gelişmenin sonuçları, son olarak bütün NATO merkezlerinde "saldırı yoluyla savunma" adıyla yeni bir stratejinin tartışmaya açılmasıyla kendisini gösterdi. N. Sadık Dalyan'ın incelemesi bu yeni NATO stratejisinin ilkelerini ve amaçlarını ortaya koyuyor.

NATO'nun benimsemeye hazırlandığı yeni askeri strateji, doğrudan doğruya sosyalist ülkelere yönelik nükleer tehdidi canlandırmaya, Sovyetler Birliği'ni ve sosyalist ülkeleri çevreleyen NATO kuvvetlerini artırmaya yöneliktir. Bu hedef, Sovyetler Birliği'ni ve sosyalist ülkeleri hedef alan deniz ve kara üslerinin de güçlendirilmesini içine almaktadır. Özellikle bu üslere nötron silahının yerleştirilmesi, yeni NATO stratejisinin uygulanmasında büyük önem taşıyor.

Yeni NATO stratejisinin politik sonuçları da hiç kuşkusuz olacaktır. Yeni strateji, herşeyden önce, başta NATO üyeleri olmak üzere kapitalist devletlerle sosyalist ülkeler arasındaki politik ilişkilerin sınırlandırılmasına, yumuşama sürecinin bu ilişkilerde yarattığı olumlu gelişmelerin ortadan kaldırılmasına hizmet edecektir.

Emperyalist ülkelerin, Türkiye'de ekonomik bunalımın hafifletilmesine yönelik finansman kolaylıklarının karşılığında, herşeyden önce birtakım politik tavizlerde direnmesi bu yüzden boşuna değildir. Emperyalist devletlerin ve uluslararası finans kuruluşlarının, Ecevit hükümetine sağlayacakları desteği, sosyalist ülkelerle geliştirilen ilişkilerin sınırlandırılması koşuluna bağlamalarına, son haftalarda TİP'in açıklamalarında özellikle dikkat çekildi. Sözü edilen temel koşulu, Türkiye'deki NATO ve Amerikan üslerinin faaliyetinin artırılması, Türkiye'nin NATO'nun "Uzun Vadeli Savunma Programı"na katkısının çoğaltılması, Kıbrıs'ı bir NATO üssü haline getirecek bir çözümün uygulanması gibi koşulların izlediğinden de hiç kuşku yoktur.

Yürüyüş'ün diğer sayfalarında, geçtiğimiz hafta Çeşme'de Türk Atlantik Derneği tarafından düzenlenen NATO seminerine ilişkin bir haber yer alıyor. Bu haber, Ecevit hükümetinin, NATO'nun da mali desteğini elde edebilmek için, NATO merkezlerinin dayattığı ağır politik tavizleri vermeye hazırlandığını ortaya koyuyor. Sözü edilen seminerde CHP'nin Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'ndan transfer ederek Ankara milletvekili yaptığı bir emekli amiral, sözümona "Sovyet tehdidi"nin varlığını koruduğu iddiasını açıkça tekrarlamış, böylece NATO'nun varlığını ve Türkiye'nin NATO üyeliğini haklı gösterme yarışında ön sırada yerini almıştır.

Ecevit hükümetinin, NATO merkezlerinin ekonomik ve politik desteğine dayanabilmek için, bu merkezlerin yeni saldırı planlarını onaylayıp uygulanmasına hizmet etmesi, emperyalizmin yurt güvenliği ve bölge barışı üzerindeki tehdidini bir kat daha artıracaktır. NATO'nun terketmeye hazırlandığı "esnek mukabele stratejisi" nasıl Türkiye gibi kuşak ülkelerini, sosyalist ülkelere karşı başlatılacak bir savaşın ilk vuruşma alanı olarak tanımlıyorsa, "saldırı yoluyla savaş" stratejisi de yine Türkiye gibi ülkeleri nükleer savaşın ilk hedefleri arasına sokmaktadır. Değişen, sadece tehdidin boyutlarının yükselmesi olmaktadır

NATO'nun yeni bir strateji benimsemesiyle hazırlanan tuzağın bozulması, Türkiye'de tüm yurtsever ve barışçı güçlerin güncel görevleri arasındadır. Bu amaçla, Türkiye'deki Amerikan üslerinin güçlendirilmesi ve nötron silahlarıyla donatılması önlenmeli, NATO'nun sözümona "savunma" planlarına katkı maskesi arkasında Türkiye'nin sırtına yüklenmek istenen yeni silahlanma faturaları reddedilmelidir.

. CHP'li Belediye Başkanı, MHP Kayseri İl Başkanı'yla oruç bozuyor

KAYSERİ

MHP örgütü kabadayı şebekesine dayanıyor

KAYSERİ MHP İL BAŞKANI BAŞBUĞ'U TAKLİT İÇİN KAYSERİ'NİN BAŞ KABADAYISI ŞEMSETTİN ŞEMSETTİN'İN SAHİP OLDUĞU LOKANTALARDAN BİRİNDE İFTAR YEMEĞİ VERDİ. YEMEĞE KAYSERİ'NİN ÜNLÜ TÜCCARLARININ YANINDA CHP'Lİ BELEDİYE BAŞKANI DA KATILDI.

Kendisine pilot bölge seçtiği Anadolu illerinde her türlü aracı kullanarak tutunmaya çalışan MHP, birçok yörede kabadayı şebekesine dayanarak örgütlenmeyi ihmal etmiyor. Lumpen unsurların sınıf atlama özlemini, onları emekçi halka karşı bir göz korkutma aracı olarak kullanmanın karşılığında, tatmin edip önlerindeki kapıları açma taktiği, bu örgütlenmeyi kolaylaştırıyor. Faşist örgütün yapısına uydurulmuş bir kabadayı şebekesi, yöre halkının nabzının kontrol edilip yönlendirilmesinde etkin bir araç olarak görülüyor.

MHP'nin kabadayı şebekesine dayanarak örgütlenme çabasının somut bir örneği Kayseri'de görülüyor. Kayseri'nin baş kabadayısı sayılan Şemsettin Şemsettin'in MHP'li yapılmasıyla faşist parti kendince önemli bir adım attı. Son olarak MHP Kayseri İl Başkanı, Başbuğ'un Hilton iftarını taklit edebilmek için, Şemsettin Şemsettin'in lokantalarından birinde iftar yemeği verdi. Yemeğe, Kayseri'nin ünlü tüccarlarının yanında CHP'li Belediye Başkanı da katıldı.

KAYSERİLİ ŞEMSETTİN

Kayseri'nin ünlü kabadayılarından Şemsettin Şemsettin yıllarca adam bıçaklayarak, kumarhane işleterek, beyaz kadın ticareti yaparak geçindi. Bu 'meslek', 'Şemsettin'e yörenin önde gelen parababalarıyla içli dışlı olma yolunu, daha sonra da kendisinin bir parababası olması yolunu açtı. Şemsettin Şemsettin Kayseri'de önce terminalin yarısının, sonra bir iki gazinonun sahibi oldu. Daha sonra da politikaya atılma, fikri gelişti onda. Kayseri iline daha çok sahip olma kararlılığı onu bağımsız aday olarak Belediye seçimlerine girmesini sağladı. Şemsettin Şemsettin'in adaylığını koyduğu süre içinde meydanlarda yaptığı konuşmalar hala kahkahalarla Kayseri'liden Kayseri'liye anlatılıp duruluyor. Şemsettin Şemsettin yerel seçimlerden boynu bükük çıktı. Ama sonunda kendisiyle özdeş, büyük sermayenin "kabadayılığını" yapan bir parti buldu. MHP'li oldu ve 'saygınlığı" daha da arttı. MHP ise, Şemsettin'le birlikte, çapulcular örgütüne bir artı daha ekledi. Tencere yuvarlanıp böylelikle kapağını buldu.

KAYSERİ GEVHER NESİBE HASTANESİ İŞGAL ALTINDA

MHP, çapulcu ilişkilerinin yanında, birçok devlet kurumunu işgal etmekten de vazgeçmiş değil. CHP iktidarının gelmesi, devlet kurumlarına birçok faşistin yerlerinden bir an olsun kıpırdanmalarına bile neden olmadı. Hepsi rahat, hepsi keyif içinde.

Örneği yine Kayseri'den, Gevher Nesibe Hastahanesinden vermek mümkün. Hastahane'nin başında ünü herkesçe malum bir dekan var. Bu dekanın iş başına getirdiği MHP'li, Ülkü Ocaklı asistanlar Kayseri ve civarını fiilen örgütleyen kişiler olarak tanınıyorlar. Gevher Nesibe Hastahanesine MHP eğilimli olmayan tek bir eleman bile sokulmamaya çalışılıyor. Bazı isimleri de sayalım. Kulak Burun Boğaz asistanı, Dr. Mevlüt Mercan MHP'nin sayılı adamlarından ve hakkında bir çok kez soruşturma açılmış.

Tevfik Ozan, Hacettepe Üniversitesinde ilerici bir öğrenciyi öldürmekten sanık. Hastahanedeki asistanlarla yakın dialog halinde olan Tevfik Ozan'ın da yakında hastaneye alınmasına şaşmamak gerekecek. Böylelikle can alma görevinden can kurtarma görevine terfi edecek.

MHP'nin yerleşik kadrolarından bir başkası da dahiliye bölümüne girmeye hak kazanamadığı halde özel kadro ile bu bölümde çalışmaya başlıyan Asistan Arif Tuluk. Meysu'nun ortaklarından olan ve yine, aynı bölümde çalışan Mehmet Ünal'da meşhur kabadayı Şemsettin Şemsettin'in yakın dostlarından.

Kayseri Gevher Nesibe Hastahanesine müstahdem şefi olarak alınan Mustafa Göçbaşı da yörede MHP'nin sadık bir kulu olarak tanınıyor. Bir başka isim de ortopedi bölümünden Eyüp S. Karakaş. Eyüp Karakaş bir ara hastahaneye getirilen ilerici gazeteleri yakmaya kalkması ile tanınıyor.

Tıp Fakültesinden mezun olurken bir ayağı havada Hipokrat yemini edenler şimdi, Şemsettin Şemsettin'in yakın dostları olarak bir hastanede doktorluk yapıyorlar. Görevleri, hasta iyileştirmek, yardım etmek, can kurtarmak. Ama doktorluk görevlerinin dışında faşizme hizmet etmeyi tercih ediyorlar.

"ŞART MIDIR"

Demirtaş CEYHUN

Son günlerde yeni bir Karadeniz fıkrası anlatılıyor. Fıkra gerçekten ilginç. Belki duymuşsunuzdur. Karadenizlinin biri Ankara'ya gelmiş. "Ben Başbakan olacağum' demiş. 'Deli misin yahu?" demişler. "Şart mudur?" demiş.

Ecevit diliyle konuşacak olursak, "hakcası", gerçekten ustalıkla uydurulmuş. Yani, artık böylesi fıkralarla savunuluyor Sayın Ecevit. Ülkenin koşulları öylesine kötü ki, Ecevit ne yapsın bu durumda demeye getiriliyor. Başbakanlık bu koşullar altında akıllı adam işi değil demeye getiriliyor.

Oysa bu koşullar yenileyin ortaya çıkmış değil. Batı sermayesine göbek bağlarıyla bağlı burjuvazimiz, çaresiz bir biçimde bu koşulları yaratmış. Ülkeyi '70 sente muhtaç eden" kendi iktidarları. Kısacası, Kadı hikayesindeki gibi. Ya da Arnavut hikayesindeki gibi. Hem yapıyorlar, hem de "Kim yapar bunları yahu?' diye pişkin pişkin sırıtıyorlar.

İktidar olabilmenin kişisel erdemlerle öyle fazla bir ilişkisinin bulunmadığı, yeni söylenmiş bir gerçek değil. Ama emekçi halkın umudu, böylesi kişisel erdemler anlatılarak, abartılarak birkişinin üzerine bile bile yığıldı. Öyle ki, doğrular bir kez daha kafaları duvarlara vurdu, 8 ay gibi kısa bir sürede. Kişisel erdemlerin, iktidar olabilmek için ne denli yetersiz olduğunu gözler önüne serdi.

Bu 8 aylık Ecevit iktidarından çıkarmamız gereken çok dersler var. Dağlara taşlara yazı yazarak, yazı yazdırtarak iktidar olanların, 8 ay sonra duvar yazılarına bile artık tahammül edememeleri, üzerinde durulması gereken bir nokta. Bugün duvarlara yazıyazmanın bile cezası var. Dün Pol-Der kongrelerinde övgüler düzenlerin, bugün Pol-Der'i kapatmağa uğraşması, bu özgürlük havarilerinin içyüzlerini bütün çıplaklığıyla gözler önüne seriyor doğrusu.

Bu 8 aylık deneylerden çıkarmamız gereken en önemli ders de galiba burjuvaziyle aynı çuvala girmenin ne demeye geldiği gerçeği. Bu açıdan, Ecevit iktidarı, işçi sınıfı hareketimiz açısıdan bizlere çok büyük kazanımlar sağlıyor. Yani, Emperyalizm, bizim gibi geri kalmış ülkelerde kendi adamlarına dahi tam özgürlük tanımıyor. Onların verdikleri sözleri tutmasına bile izin vermiyor. Burjuva hükümetlerini de ustura sırtında tutuyor. Örneğin, bugünkü İran'da olduğu gibi, Şah'ı hem müşkül duruma düşürüyor, hem arka çıkıyor. Böylece kendinden yana iktidarların kendilerine olan bağımlılığını daha da güçlendiriyor.

Hem Süleyman iktidarını düşürüyor, Ecevit'i iktidara getiriyorlar, hem de dizginleri özellikle kısıyorlar. Örneği, Cumhuriyet tarihimizde IMF'ye bağımlılığın bu derece su yüzüne çıktığı ve kuvvetlendiği bir başka dönem yok. Menderes dönemi, Demirel dönemi de dahil, yok. Diyelim, IMF'nin isteği üzerine Sayın Ecevit gözünü bile kırpmadan devalüasyonu sürekli hale getirebildi. Kredileri kuruş kuruş veriyorlar. Petrolü litre litre veriyorlar. Sayın Ecevit'in güler yüzü, tatlı dili, kolej ingilizcesi de para etmiyor. Zorunluluktan sosyalist dünyaya, bağlantısızlara göz kırptıkça, dizginleri biraz daha kısılıyor.

Dizginlerin kısılması yalnız bu kadar mı? Ne gezer. Biryandan ekonomik bunalım özellikle sürdürülürken, öte yandan da iç huzursuzluk körükleniyor. Ortadoğu bile bile duyarlı bölge haline getiriliyor. Etnik meselele alevlendiriliyor. Kıbrıs, Filistin-İsrail, Barzani sorunları çözülmek şöyle dursun başka boyutlara itilerek çözümsüzlüğe götürülmek isteniyor.

Bugün ülkemizdeki sivil halka dağıtılan silahların değeri kaba bir hesapla 15-20 milyar liranın üstünde. Silahlar, yalnızca basit tabanca da değil. Özellikle gençlik örgütlerine dağıtılan bu binlerce silahın bedeli de, kuşkusuz yalnızca banka soygunlarından filan sağlanmıyor. Bu 15-20 milyar liranın kaynağı gerçekten araştırılmağa değer bir konu. 15-20 bin lira değerindeki tabancalar, daha bıyıkları terlememiş çocukların arka ceplerine, sırtları tapışlanaraktan kolayca sokuşturuluveriyor. Böylece hem kendilerine bağlı burjuva iktidarları kontrol altında tutulmuş oluyor, hem de değer yargılarının dejenere edilmesi sağlanıyor. Kurtların sevdiği dumanlı hava bile bile yaratılıyor.

Sayın Ecevit'in iktidarının daha başında DİSK'e cephe alması, bizce pek de öyle kişisel bir karar değil. Hele hele fevri bir çıkış hiç değil. Bir planın parçası. Nitekim, bir yandan DİSK'e karşı çıkılır, Türk-İş'le anlaşmalar imzalanaraktan sendikal hareket dejenere edilmeğe çalışılırken, öte yandan Pol-Der kapatılmağa uğraşılıyor, TÖB-DER iki başlı hale getiriliyor. Elbette bütün bunlar bir raslantı değil.

Ne ki, asıl önemli olan bütün bu olayların önceden bilinebilmesine karşın, gene de CHP destekçiliğinin bazı kesimlerce hâlâ sürdürülebilmesi. Ama ne var ki, artık onlar da Sayın Ecevit'i ancak fıkralar uydurarak savunabileceklerinin farkındalar. 'Başbakanlık artık deli adam işi olmuştur" gibisinden saçmalıklara dahi sarılıyorlar.

Kendilerini CHP'nin çok çok solunda gören bu CHP'sever kesimler, hâlâ Ecevit umudunu yeniden canlandırabilme sevdası peşindeler. Ecevit umudunu yeniden canlandırabileceklerini sanıyorlar. Bu amaçlarla yeni yeni tutarsız gerekçeler icadediyorlar. Bütün bu olanların CHP'nin yapısından doğduğunu görmezden gelerek suçu Ecevit Hükümetinin yapısına yüklemeğe çalışıyorlar. Suçu, tek tek bazı kişilerin sırtına atıyorlar. Sanki sadece kabinedeki bir takım tutarsız bakanlar köşeyi dönme sevdası peşindeymiş gibi göstermeğe kalkışıyorlar.

Ama artık gerçeği görme zamanı geldi. İşçi sınıfı hareketini bir burjuva partisiyle aynı kefede düşünmek ve bu amaçla bâlâ Halk Partisine umut bağlamak, mücadeleyi nereden nereye sürükleyebiliyor, ortada. Bugünkü Ecevit Hükümetini, gerçek Halk Partisi Hükümeti değil diye savunabilmek, gerçeğin üstünü küllemeğe çalışmaktan, güneşi balçıkla sıvamağa kalkışmaktan öte bir anlamı taşımıyor. Bugünkü Ecevit Hükümeti, unutulmamalıdır ki, günahıyla sevabıyla gerçek bir CHP Hükümetidir. Bir burjuva hükümetidir. Bu gerçeği, hiç bir şey söylemeden çok şey söylemiş gibi görünen Ecevit üslubuyla yazılmış CHP Programının dikkatlice okunmasıyla da görmek olanaklı. Ama artık bizce Programa da bakmak gereksiz.

Karadenizli vatandaş gibi, saf saf, özgürlükleri elde edebilmek için CHP şart mudur?' diye sorup CHP'sever kesilmenin artık bir anlamı kalmadı. Artık "CHP şart mudur?' diye başka türlü sormak gerek. Külahı öne koyup, "Şart mudur, Şart mudur? Şart mudur?" demek gerek.

Hele bir kez daha düşünelim; "Şart mudur?'

"Toplumsal kalkınmada gençlik"

ANARŞİ GÖLÜNE HUZUR MAYASI

Ecevit hükümetinin "Toplumsal Kalkınmada Gençlik" adıyla uygulamaya soktuğu projenin ilki tamamlandı. Projenin gençlik arasında pek ilgi uyandırmadığı biliniyor. Önce tüm üniversiteleri ve yüksek okulları kapsayacağı söylenen, daha sonra birkaç üniversite ile sınırlanan projeye katılımın son derece az olması, ilgi düşüklüğünün somut bir göstergesi olarak alınabilir. Yapılan açıklamalar, katılması planlanan 5 bin kişiden yalnızca 200'ünün çalışmalarda görev aldığını ortaya çıkarıyor. Katılımın düşük olması hem hükümet yetkililerince hem de uygulamayı gerçekleştirenlerce, projenin iyi bir hazırlıkla ele alınmamış olmasıyla, geç uygulamaya sokulmasıyla vb. açıklanmaya çalışılıyor. Önümüzdeki yıllarda uygulamanın hazırlıklarının ve kapsamının daha da geliştirileceği ve eksikliklerin aşılacağı belirtiliyor. Projenin uygulamaya konulduğu yerlerde, katılanların sorunları ile ilgilenilmemiş olması, projenin diğer eleştirilen ve bundan sonra düzeltilmesi gereken bir yanı olarak ele alınıyor.

MAYA TUTTU MU?

Projeye ilginin son derece az olması ve uygulama sırasında ortaya çıkan eksiklikler bir tarafa, asıl üzerinde durulması gereken, uygulama sırasında ve sonrasında hükümet yetkililerinin ve "ilerici" basının yaratmaya çalıştığı bir havadır. Bir gazetecinin deyişiyle, göle maya çalınmıştır. Eğer sorun Nasrettin Hoca'nın mantığıyla ele alınmazsa, mayanın tutmaması için bir neden yoktur. Diğer bir deyişle, proje daha geniş bir çevreyi kapsamına alabilecek şekilde ele alınırsa ve var olan eksiklikler aşılırsa, projeden amaçlananlar "gerçekleşmiş", "maya tutmuş" olacaktır. Mayanın tutabileceği "ilerici" basının ve Gençlik ve Spor Bakanının yaptıkları konuşmalarda edindikleri izlenimlerle "kanıtlanmıştır." Gençlerin böyle bir uygulama içinde, "farklı görüşte de olsalar", beraberce ve kardeşçe çalışabilecekleri, izlenimlerin en önemli yanı olarak sunulmaktadır. Uygulamaya katılan gençler bugüne kadar, "halktan kopuk, ayakları havada olan tartışmalar" yaptıklarını "itiraf" etmişler, böylelikle gençlerin neden birbirleriyle kavga ettikleri "ortaya çıkarılmıştır." Projenin sonucunda yaratılmaya çalışılan hava budur. "Eğer gençliğin sorunlarıyla ilgilenilirse, gençlik topluma yararlı olan işlere sevkedilirse, üretime katkıda bulunur hale getirilirse, birbirleriyle kavga etmeyecekler ve anarşi de böylelikle önlenmiş olacaktır." Yaratılmak istenen havayı şu sözlerden de anlamak mümkündür: "Bunlar robot değil insan. Belki kafalarının içindeki herşeyde aynı düşünmüyorlar. Pek çok konuda görüş ayrılıkları olabilir. Tartışıyorlar da ayrıca. Fakat kavga yok, kin yok, sopa, bıçak, taş, tabanca yok. Doğa ve amaç birliği, üretime dönük coşku hepsini ortadan kaldırmış."

ANARŞİ NASIL ORTADAN KALKAR?

Ülkemizde hergün işlenen cinayetleri, meydana gelen olayları gençlerin birbirleriyle çatışmaları biçiminde gören ve bunun sebebini "bir türlü" anlayamayanlar için, proje sonucu yaratılan hava "belli açıklıkları" getirdi. Anarşiyi önlemek için bundan sonra yapılması gereken işler de böylelikle belli oldu. Gençler üretime katkıda bulunur hale getirilecekler, toplumun gerçeklerini görecekler, hep birlikte ülkenin kalkınması için çalışacaklardı. Bunun yolu da "Toplumsal Kalkınmada Gençlik Projesinin" geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasından geçiyordu.

Lise ve üniversitelerde gençliğin üretimden kopuk olarak yetiştirildiği doğrudur. Eğitim, kafaları ezberciliğe yönelten bir biçimde düzenlenmiştir ve uygulanmaktadır. Eğitimin bu yapısını değiştirmek için çalışmak ve üretime yönelik olarak planlamak gereklidir. Ancak gençliğin üretime katkısını sağlamak için milyonluk projeler düzenlediğini açıklayan hükümetin, eğitimin üretime yönelik düzenlenmesi için somut hiç bir adım atmamış olması, projenin bu amacının samimi olarak ele alınmadığını ortaya çıkarmaktadır. Eğitimin üretimden kopuk ve ezberciliğe yönelik olarak planlanmış olması sınıfsal bir tercih sorunudur. Bu tercih emperyalizme bağımlı Türkiye kapitalizminin egemen sınıflarının bir tercihidir. Her adımını egemen sınıfların tercihleri doğrultusunda atmaya özen gösteren bir iktidarın eğitimin yapısını değiştirmesi lise ve üniversite gençliğini üretime katkıda bulunur hale getirmesi mümkün değildir. Amaçlarından biri gençliği üretime katkıda bulunur hale getirmek olan projeden bu anlamda kuşku duymak gerekmektedir.

PERHİZ VE LAHANA TURŞUSU

Projenin amaçlarından en önemlisi olarak sunulan ve belirli ölçülerde gerçekleştirildiği söylenen, karşıt görüşlü öğrencilerin birarada kardeşçe yaşamayı öğrenmeleri, proje sonuçlandıktan sonra son derece tehlikeli bir anlayışın yaygınlaştırılmasına dayanak olarak kullanılmaya çalışılmaktadır. Toplumda çatışmaların karşıt görüşlü gençler arasında çıktığı, bu sorun halledilirse çatışmaların duracağı imajının yaratıldığı anlayışının üzerine gidilmesi zorunludur. Faşist saldırganlıkların ve kışkırtmaların hedeflerinin kimler olduğunun hemen her gün meydana gelen olaylarla açığa çıktığı bir dönemde hâlâ gençlerin nasıl edilip de "uslanmalarının" sağlanacağından dem vurmak sınıfsal körlükle açıklanamayacak kadar ters bir konuma sürüklenmek demektir. Bu konum saldırıların baş sorumlusu olan büyük sermaye çevrelerinin yaptıkları açıklamalarla anarşinin ve cinayetlerin bir an önce durmasını isterken düştükleri sahtekar konumla özde aynıdır. Gerçekte saldırılar tek yönlüdür. İşçisiyle, emekçisiyle, gençliğiyle ilerici, sosyalist harekete yönelik saldırıdır söz konusu olan. Bu saldırılara karşı çıkmamak, faşist örgütleri kapatma yolunda hiç bir tutarlı çaba içine girmemek, bütün bunları yapmazken gençlerin uslanmaları için projeler düzenlemek gülünçtür.

Önümüzdeki yıllarda da devam edeceği söylenen projenin istenilen amaca varıp varamayacağını, mayanın tutup tutmayacağını kestirebilmek için fazla düşünmeye gerek yok. Kendileri için açlık, yokluk, işsizlik ve ölümden başka bir gelecek vaad etmeyen kapitalist toplumda gençliğin gerçekleri görüp uslanması için düzenlenen bir projenin başarı şansını düşünmek mümkün değildir. Gençlik toplumun gerçeklerini hergün yaşamaktadır. Yaşadıkça daha büyük bir kararlılıkla ve mücadele azmiyle sömürüye, zorbalığa karşı kavga veren işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin ve onların politik hareketinin safında yerini almaktadır. Bu süreci ne faşist saldırılar ne de "uslandırma projeleri" engelleyebilmektedir.

Toplumsal Kalkınmada Gençlik Gençleri "uslandırarak" anarşiyi yoketme safdilliği.

IĞDIR'DA SIKIYÖNETİM Mİ VAR?

Iğdır'da bir gelenek var. Her Bayramda halk mezarları ziyaret ediyor. Son bayramın ikinci günü de birer ikişer gruplar halinde, öğretmen, memur ve bayramı geçirmeğe gelen hemşehriler, bir ay önceki olaylar arasında ölen ilerici gençlerin mezarını ziyaret ettiler. Bu arada maocu bir grup, mezarın başında pankart açtı. Bazı öğretmenler, bunun yanlış olduğunu, provakasyona gelinmemesi gerektiğini anlatmaya çalışırken, çevreleri mavi berelilerle sarıldı. 90 kişi cemselere tıkıştırıldı. Savcılık tarafından ifadeleri alındıktan sonra hepsi serbest bırakıldı. Ancak "mavi berelilerin" komutanı olan yüzbaşı buna karşı çıktı. Yüzbaşının "Bunların anasını belleyeceğim" diyerek topluluğu belediye düğün salonunda topladığı belirtiliyor. Kasabanın orta yerinde olan binada tüm kasabalının gözleri önünde olmadık hakaretler edildi. Ancak hiç kimse provokasyona gelmeyince, topluluğa "nuntka temizliği" yaptırmaya kalkışıldı. Bu istek reddedilince de 90 kişi saat 12 ile 17.00 arasında 5 saat orada bekletildi. Binbir güçlükle olay yerine getirilebilen kaymakam sayesinde topluluk salıverildi.

Bu yüzbaşı bu yetkileri nereden alıyor?

Iğdır'da sıkıyönetim mi var?

YÜRÜYÜŞ okurlarından

"SOSYAL DEMOKRAT" YOL-İŞ PATRONLARLA KOLKOLA

Türk-İş'le hükümet arasında imzalanan Toplumsal Anlaşma'nın ücretlerle ilgili hükümleri, bir dizi toplu sözleşme ile uygulanmaya başladı. Bunlardan biri de Yol-İş'in karayollarıyla imzaladığı toplu sözleşme.

Yol-İş federasyonunun yaptığı sözleşmede alınan ücretler dengesizce dağıtılmıştır. Kademeli zam uygulanmış, işçiler arasında büyük ücret farklılıkları olmuştur. Karayollarında çalışan 45.000 işçiden ancak 5000 inin yararlanacağı ortalama 50 lira mesuliyet zammı verilmiş, bundan 40.000 kişi yararlanamamıştır. Bu sözleşmede çocuk paraları artış göstermemiş, gülünç bir bedel olan, çocuk başı 50 lira bırakılmıştır. Yakacak yardımı devletin 750-1000 liranın altında kapatılmıştır. Senelerdir mücadelesi verilen ve her sözleşmedeyerine getirilemeyen % 25 merkez araçlarında çalışan şöför arkaraşlara verilmemiştir.

Toplu sözleşmenin uzaması sonucunda, biriken beş aylık toplu paradan 1. sene 5 gündelik çıplak yevmiye vergisi hariç 1600 lira federasyona devredilecek.

Bu sözleşmenin maddelerine karşı çıkan arkadaşlarımızı susturmak için de işçiyi işçiye düşürmeye çalışmışlardır. Sözleşme beş ay kapalı kapılar ardında sürdürülür. Sendika gazetesinde sözleşme imzalanırken işçilerin hora teptiği yazılıyor.

Bizden federasyon iş riski fonu adıyla her ay 350-400 lira alır ve bu paraları kendilerinin deyimiyle biz karayolları işçilerinin lehine değerlendirir. Bu biriken kapital beş anonim şirkete yatırılmıştır. 45.000 karayolu işçisi bu fabrikaların hisselerinin bir kısmına ortaktır. Bunlardan birisi Çinkur Anonim Şirketidir. Maden-İş'e bağlı işçi kardeşlerimizin çalışmakta olduğu bu fabrikada toplu sözleşme süresi içinde anlaşma sağlanamıyor ve sendika grev kararı alıyor. Buna karşılık patron ve paramızı çalıştıran federasyonumuz ise lokavt uygularım diyor.

Ortağı olduğumuz başka bir anonim şirket konserve üretiyor. Salçanın beş kiloluğunu toptancıya 95 lira civarında satıyor. Teşkilatımız içinde bulunan ve geniş bölgeleri kaplıyan Tüketim Kooperatiflerimiz var. Bu konserve ve salçayı federasyonumuz bize sağlıyamıyor. Dışardan 140 liraya alıyoruz. Fabrika bizim paralarımızla kurulmuş ama kimin yararına çalışıyor. Bu şirketlerde ortalama her üyenin 7000 lirası var. Bugüne kadar ise aldığı kâr oranı ortalama 40 lira. İşte sizlere sosyal demokrat sendika ve federasyonun durumu. İbretle izlenecek Patron-Sendika uzlaşma ve sömürüsü.

Sınıfının bilincinde olan ve her geçen gün biraz daha güçlenen biz emekçiler işçiden yana olmayan siyasal partiler ve sarı sendikalarla mücadelemizi yılmadan sürdüreceğiz.

Dursun Tarıoğlu
Karayolları Akköprü Tesislerinde işçi

İRAN HALKIYLA DAYANIŞMA TÜM DEMOKRASİ GÜÇLERİNİN GÖREVİDİR

İran halkının baskı, zulüm ve sömürüye karşı direnişi yeni boyutlar kazanarak devam ediyor. Faşist diktatörlük, ilk andaki bazı demokratik hakları tanıyacağı yolundaki vaadlerinden sonra, baskı ve zulmünü artırarak kitlesel imha hareketlerine girişti.

İran'ın büyük kentlerinin tümünde ilan edilen sıkıyönetimle birlikte Şah'ın iyi beslenmiş, Amerikan silahlarıyla donatılmış, ölüm makinası ordu, direnişçi halk üzerine top ateşi açmaktan bile çekinmedi. Katledilenlerin sayısı binleri çoktan aştı. Artan şiddete rağmen ilerici ve demokratik bir nitelik taşıyan İran halkının direnişi kırılamıyor.

Faşist diktatörlüğün ölüm kusan baskılarına karşı direnen İran halkıyla dayanışma tüm ilerici, demokrat, sosyalist kişi ve örgütlerin, temel insan hakları savunucularının kaçınılmaz bir görevidir. Dünyanın ve Türkiye'nin faşist, gerici güçlerinin eli kanlı Şah yönetimine destek olmak için kolları sıvamış olmaları ilericilerin, demokratların dayanışma görevini daha da güncelleştirmektedir.

Dünyanın tüm faşist ve gerici yönetimlerinin başlıca dayanağı olan emperyalizm gerek propagandasıyla, gerekse maddi olarak Şah yönetimine yardımını artırmaktadır. Daha birkaç gün önce ABD Kongresi İran'a 10 milyar dolarlık bir silah satışını onayladı. İran halkına ölüm taşıyan Şah ordusuna yeni uçak ve füzelerin gönderilmesine bu hafta başlanacak.

Emperyalist emelleri için yürüttüğü saldırgan politikada hayasızca insan haklarından'' da söz edebilen ABD emperyalistlerinin İran Halkının cellatlarına gösterdiği dayanışma tüm halklara, yurtseverlere gerçek düşmanı bir kere daha göstermesi açısından ibretle izlenmelidir.

Türkiye'nin faşist, gerici güçleri de İran'daki insan kasaplarından yana çıktıklarını yayınlarında açıkça belirtiyorlar. Olayların başlangıcında, muhalefet hareketi içinde dinci unsurların da yer alması nedeniyle İran'daki zulme ve sömürüye karşı direnişi doğru değerlendiremiyen bu çevreler, dinci unsurların varlığının verdiği cesaretle ''Azerbeycan Türklerinin uğradığı baskı ve zulüm'' lerden söz edebilecekleri umuduna kapıldılar. Böylece kendilerine de parsa çıkarabilmek için direnişe karşı tarafsız gözüken bir tavır alıp, İran Şahının zulmünden söz ediyorlardı. Ancak daha sonraları, direniş hareketinin ilerici ve demokratik niteliği belirginleşince, Şah rejimi yanında saf tutup, telaşla savunmaya geçtiler.

Hergün gazetesinde ''Türk dostluğu adı altında her türlü düşmanlığa başvurmaktan çekinmemişse bile; Şah'ın ve İran'ın meselelerine bu açıdan bakmak, bu ülkeyi Sovyetler'in kucağına düşürecek böylesine kötü bir akibetin gerçekleşmesini arzulamamak, herşeyden önce Türk devleti ve toplumunun menfaatleri gereğidir'' diyen yazar; biryandan anti-komünizm ve Sovyet düşmanlığı yapma ''fırsatı''nı kaçırmazken, öte yandan da İran'da halkın katledilmesinin Türkiye halkını sömürü altında tutabilmek için de ne kadar gerekli olduğunu anlatmaktadır. Aynı gazetenin başka bir sicilli yazarı Taha Akyol da İran konusunda yazısına ''İran'da hadiselerin önü bir türlü alınamıyor'' diye hayıflanarak başlıyor ve ''Biz İran'a dost dilekler sunuyoruz'' diye bitirerek, katil diktatörlükle dayanışmasını açıklıyor.

14 Eylül tarihli Tercüman gazetesinin ''Yorum''u ise daha da öğretici: ''Şah rejimi lehine olan bu son gelişmelerden sonra diğer bir olumlu gelişme de, Camp David grubunun yani Amerika, Mısır ve İsrail'in Şah'ı desteklemeleridir... Başkan Carter da 10 Eylül sabahı Şah'a telefon ederek, durum hakkında bilgi almış ve kendisini desteklediğini bildirmiştir. İran, Başkan Sedat'ın İsrail ile olan barış teşebbüslerini de desteklemektedir.'' Bu sözler, emperyalist, faşist gerici güçlerin tüm dünya halklarını baskı, sömürü altında tutmak için oluşturdukları ''kan kardeşliğinin''de ibret verici belgeleridir.

İran'daki olaylar karşısında dünya ve Türkiye gerici güçlerinin gösterdiği telaş ve duyarlılık ilerici güçler için de sorunun önemini göstermesi bakımından çok anlamlıdır. Bu anlam, emperyalizmin dünya ölçüsünde saldırı düzenlemelerinin önemli bir halkası Cento'da İran'la birlikte yer alan Türkiye açısından daha da önemlidir.

Emperyalizmin ''dolaylı saldırı'' kavramının Antlaşma resmi belgelerinde yer aldığı Cento'nun, üye ülkelere emperyalizmin müdahalesine olanak tanıyan yapısı, İran olayları vesilesiyle Türkiye'nin Cento'dan çıkmasının zorunlu ve ertelenemez bir konu olduğunu bir kez daha göstermiştir.

Özgürlüklerden, demokrasiden, insan haklarından fırsat buldukça söz etmeyi çok seven Ecevit Hükümeti'nin İran'daki kitlesel katliam karşısında suskunluğu da dikkatlerden kaçırılmamalıdır. İran'da insanlık dışı uygulamalara karşı çıkmak, eli kanlı Şah yönetimiyle ilişkileri yeniden gözden geçirmek ''onurlu bir dış politika''nın en asgari koşullarından biri olmalıdır. Hükümetin, Şahın terör makinalarından SAVAK'ın Türkiye'de serbest ''icrayı faaliyetini'' engellemesi sadece İran halkı için değil ülkemiz halkı içinde en temel bir görevi olmalıdır.

Ülkemizin tüm demokratik, ilerici güçleri faşist diktatörlüğe karşı direnen İran halkı ile etkin bir dayanışmaya girmeli; Türkiye CENTO'dan çıkmalı; SAVAK'ın, CIA, MİT, İsrail gizli servisleri ve benzerleri ile serbestçe işbirliği yapmasına engel olunmalı İran'ın faşist yönetimi BM'de ve diğer uluslararası kuruluşlarda resmen kınanmalıdır.

Genç Öncüler, Şah'a şirin gözükmeye çalışanların bütün engelleme girişimlerine rağmen, İran'lı kardeşleriyle dayanışmayı sürdürecekler.

İran'daki baskılara karşı çıkan GENÇ ÖNCÜ Genel Merkezi polis tarafından arandı

"İRAN'LI KARDEŞLERİMİZİN YANINDAYIZ"

13 Eylül günü GENÇ ÖNCÜ Merkez Yürütme Kurulu İran'daki son katliamları kınamak amacıyla hazırlattığı siyah çelengi İran Büyükelçiliği önüne bırakıyor ve basına yaptığı açıklamada şöyle diyordu:

Amerikan emperyalizminin Orta Doğu'da bekçiliğini yapmakta olan devletlerden biri olan İran'da, İran halkı tarafından başlatılan geniş boyutlu ve işçi, emekçi, tüm özgürlükten yana güçlerin katıldığı faşist Şah rejimini hedef alan direniş hareketi başlamıştır.

Başlayan bu geniş ölçekli direnişe karşı faşist İran yönetimi ve onun baş destekçisi Amerikan emperyalizmi; İran halkının insanlık dışı katlini ortaklaşa ve CIA, SAVAK gibi örgütleri aracılığıyla uygulamaya koymaktadır.

Ama baskı, zulüm ve ölüm İran halkının mücadelesini bastıramamaktadır. Gelişen ve güçlenen direniş hareketi, faşist İran şahının iktidarını sona erdirecek, Şah ve işbirlikçilerinden hesap soracaktır.

Dünyanın hiçbir yanında geniş halk yığınlarının üzerine, zulme ve baskıya dayalı bir rejim sürekli sürememiştir. Süremeyecektir.

İran'da da faşizm ve baskı rejimi yıkılacaktır.

FAŞİST ŞAH
REJİMİNE ÖLÜM,
İRAN'A ÖZGÜRLÜK!

Aynı gün: ''Şah'a Ölüm, İran'a Özgürlük'' sloganlı duvar gazetelerinin başkentin çeşitli bölgelerinde asılması ve ''Türkiye gençliğinin kalbi İranlı kardeşleriyle çarpıyor'' diye biten bir yazıda İran'daki son faşist saldırıların anlatılması, işte bu iki olay sosyal demokrat sözlerle iktidar olanları ve güvenlik kuvvetlerini çok tedirgin etti.

Türkiye hükümeti, İran'da, ''dost ve kardeş İran halkı''na karşı girişilen insanlık dışı saldırılarda ABD gibi davranmayı yararlı görmüş olacak ki asılan duvar gazeteleri görülmemiş bir hızla yarım saat içinde tomsonlu polislerce duvarlardan, duvarlar da kazılarak sökülüyordu.

Ancak girişimler bu kadarla da kalmadı. Aynı gün faşistlerce işgal edilen Danıştayın yakınında bulunan GENÇ ÖNCÜ Genel Merkezi, işgalci faşistlerin toplu ca sloganlarla yürüyüş yapmalarından yarım saat sonra polisçe basıldı. Anlaşıldığı kadarıyla faşistlere bir şey yapılmaması ve GENÇ ÖNCÜ'nün basılması aynı ağızlardan çıkan emirlerle gerçekleştirilmişti.

Baskının amacı hiç gizlenmiyordu: ''İran'daki saldırılara karşı koymak'' Ancak bir şey bulamamanın sonucu demekten ayrılan güvenlik kuvvetleri basın açıklamalarını ve GENÇ ÖNCÜ dergilerini ''incelemek'' üzere götürdüler. Polis tarafından aranmasından sonra basına bir açıklama yapan GENÇ ÖNCÜ bu girişimi protesto etti.

POR LA SOLiDARiDAD ANTiEMPERYALiSTA LA PAZ Y LA AMiSTAD

Zeliha BERKSOY

XI. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali Küba'nın başkenti Havana'da 28 Temmuz-5 Ağustos tarihleri arasında yapıldı. Çeşitli dünya demokratik gençlik örgütlerinden 147 ülkenin 16000 delegesi ve binlerce turist bu şöleni beraber yaşadı, ünlü sanatçılar, devlet adamları, ünlü sporcular Havana'da sevgi dolu Küba halkıyla tam bir dostluk, barış, dayanışma içinde dünya barışı adına emperyalizme karşı mücadeleye yemin etti tek yürek olup...

Üç ırktan insanların, zenci, biyaz, melez bir arada eşitlik ve kardeşlik içinde ırk ayrımı olmadan yaşamalarını izlemek, onlarla aynı heyecanı paylaşmak hepimiz için bu tropikal ülkede heyecan ve coşku oldu.

Festivalin amacı ve tek sloganı:

Irk, din, dil ayrımı olmadan tüm insanları emperyalizme karşı dostluk, barış, dayanışmaya çağrı. Ve dünyanın beş kıtasından geleceğin sahibi gençler Yeşil Ti[...]sah (Küba'nın lâkabı) ta VİVA diye bağırıyorlardı.

Küba halkı bu güç organizasyona [...] yıldır hazırlanıyormuş, halkı [...]yorum, çünkü Festival görevlilerinin yanı sıra tüm Havana seferberdi bizleri ağırlamaya.

Biz İstanbul'dan HAFEST'in davetlisiydik, "Havana Festivalini Tanıtma Derneği" Ulusal Hazırlık Komitesi görevlerini üstlenmiş, olan bu derneğin başkanı Barış Pirhasan, beni, Sümeyra Çakır ve pantomimci Taner Barlas'ı delegasyon adına konuk sanatçılar olarak davet etti. Onur başkanı Mehmet Karaca idi, delegasyon olarak otuz kişiydik.

Palmiye ağaçları, İspanyol stili eski taş evleri avluları, konakları, katedralleri yanında, yirmi otuz katlı binaları, modern konutları, otelleri, Konser-tiyatro salonları ve üç ırktan insanları ve en önemlisi mutlu çocuklarıyla sevgi dolu cıvıl cıvıl bir MÜZİK-SAMBA ülkesi. Devrimden sonra toplumsal sorunlara sağlıktan ve eğitimden başlanmış bu ülkede ve tüm hastalıklar yok edilmiş, eğitim sorununda ise iki yıllık bir seferberlik sonucu okuma bilmeyen kalmamış, bu işte yaş haddi de konmadığı için, geçkin yaşına rağmen yıllar sonra okuma yazma öğrenip üniversite bitirerek öğretmen olanlarla tanıştık. Ayrıca Küba'nın en büyüködülüde meslekte 25 yılını tamamlanuş öğretmenlere veriliyor. Bir de konut sorunları var. [...] enternasyonal bir sorun diyorlar ve hızla sosyal konutlar yapılıyor. Küba'lılar kendilerini gelişmekte olan fakir bir ülke olarak görüyorlar ve daha çok çalışmaları gerektiğini söylüyorlar ve çalışıyorlarda, ama tüm bu çalışma ve toplumsal bilinçlenme içinde dans yaşamlarının bir parçası ya da yaşama biçimleri DANS, RİTM, MÜZİK.

NAZIM HİKMET 1951 yılından itibaren bu Festivallerin Onur Konuğu olmuştur.

Festival 25 Ağustos'ta Fidel Castro ve arkadaşlarının MONCADA Kışlasına yaptıkları baskın olayı ki (bu devrimin başlangıç tarihi olarak kabul ediliyor) SANTİAGO'daki kutlama törenleriyle başladı. 28 Ağustos'ta HAVANA'da stadyumdaki görkemli açılış töreniyle politik, sanat, spor alanlarında yoğun bir hareketin içine girdik. Sabahları delegasyonların Politik platformda tartışma, açık oturum ve söyleşilerine ayrılmıştı, öğleden sonralar sanat programları, konserler, sokak gösterileri, resim, grafik, edebiyat, müzik dalında söyleşiler, akşamları güzelim tiyatro salonlarında konuk ülkelerin çeşitli sanat programlarına ayrılmıştı, politik şarkı festivali en ilginçlerindendi, ayrıca Karnaval'lar, Lenin Parkındaki gösteri ve konserler vs. Festival 5 Ağustos günü akşam üzeri Devrim Alanında ilk devrimci liderleri Jose MARTİ anıtı önünde Fidel Castro'nun bir milyon insanın önünde Dünya Halklarını Barışa, dostluğa, dayanışmaya çağırısıyla son buldu.

Afganistan'da "sessiz" Çinliler

Afganistan, Asya ülkeleri içinde ilerici ve antiemperyalist bir politika izleyen ülkelerden biri. Bu niteliğine 27 Nisan darbesiyle kurulan yeni rejimle kavuştu. Bu açıdan emperyalizmin ve onun bölgedeki işbirlikçilerinin boy hedef olmak durumunda. Eylemleriyle emperyalizmin kirli oyunlarına omuz veren maocu Çin yönetimi de üzerine düşeni yapmaktan geri kalmıyor.

Ülkede Taraki hükümeti kurulduktan sonra bu hükümeti tanıyan Pekin yönetimi, o günden beri Afganistan rejimini zayıflatacak her türlü girişimi desteklemekte ve yıkıcı eylemlerini sürdürmektedir. Her yerde olduğu gibi ilk adımlar öğrenciler arasında atılmaktadır. Maocu fikirleri yayıcı yayınlar el altından dağıtılmakta, böylece toplumun en duyarlı kesimlerinden biri olan gençlik etkilenmek istenmektedir.

AYRILIKÇILIĞI KÖRÜKLEME ÇABASI

Pekin'in faaliyetleri daha ileri noktalara kadar uzanıyor. Hazara kabileleri arasında milliyetçi duygular körüklenerek ayrılıkçı tavırlar geliştirilmeye çalışılıyor. Propaganda "Hazara halkının Çinlilerin kardeşi olduğu ve bu nedenle Çin halklarıyla birlikte Çin'de yaşamaları gerektiği" noktasında yoğunlaşıyor. Aynı zamanda Çin sınırının kuzey-doğu bölgesindeki dağ kabilelerinde ayrılıkçı eğilimler körükleniyor.

DHP'YE SIZMA GİRİŞİMİ

Bu amaçla hükümetin yüksek yetkililerine binlerce dolara varan rüşvet verildiği Afganistan hükümeti tarafından çıklandı. Bu arada maocular, Demokratik Halk Partisi'nin içine, Pekin'e bağımlı bir politika izleyecek olan kendi yandaşlarını da sokmaya çaba gösteriyorlar. Tüm bu yapılanlar, Pekin yönetiminin komşu bir ülkenin, ilerici bir ülkenin içişlerine karışmasının en açık kanıtları. Hem de emp[er]yalizmin değirmenine su taşıyarak.

Pekin'in marifetleri burada da kalmıyor. Kendi amaçlarını gerçekleştirmek yolunda Afganistan'ın komşularıyla arasını açmaya da özen gösteriyor. Yapılan propaganda arasında Afganistan'ın açıkça Pakistan'ın toprak bütünlüğüne karşı bir komplo hazırladığı söylentileri de var. Bu doğrultuda çıkacak bir çatışmanın Pekin yönetiminin çıkarlarına hizmet edeceği hesaplanıyor. Bu amaçla Maocuların Pakistan'da her türden karşı devrimci unsurun bulunduğu komanda gruplarını eğittiği biliniyor.

Bu oyunların tezgahlandığı merkez Çin Halk Cumhuriyeti'nin büyük elçiliği. Elçiliğe çok az kişi girebiliyor ve dışarıyla ilişkiler hemen hemen kesik gibi gösterilmek isteniyor. Ayrıca ülke içinde Çinlilerin boş zamanlarını geçirdikleri yerlerin (restoranlar, eğlence yerleri gibi) bu karanlık oyunların planlandığı merkezler olduğu bildiriliyor.

HEGEMONYA PLANLARI

Genel olarak bakıldığında, Çin yönetimi Asya'da hegemonyasını kurabilmek için elinden geleni yapmaktadır. Afganistan'da gerçekleştirilmeye çalışılanlar, Pekin'in diplomatik ilişkiler görüntüsü altındaki, yayılmacı politikasınınbir ifadesinden başka birşey değildir. Çin gizli servislerinin Çin'e komşu ülkelerde yasal hükümetlere karşı her türden karşı devrimci gruplara, etnik ve milliyetçi azınlıkları para ve silah yardımı yaptığı biliniyor. Bu doğrultuda bir örnek Hindistan'da hükümete karşı ayaklanan Mizo ve Naga kabilelerine sağlanan destektir. Bunların yanında Burma ve Filipinler'e saldırı ve en önemlisi Vietnam'a karşı sürdürülen silahlı saldırılar yoğunlaşmaktadır. Bu eylemlerin amacı açıktır: Çin, komşularını sürekli tedirgin bir konumda tutmak ve böylece ortaya çıkacak olan yılgınlık ortamında kendi hegemonyasını kurmak istemektedir. Bütün bunlara Çin'in komşularına yaptığı toprak talepleri eklenirse gelişmelerin nereye doğru gittiği anlaşılır. Çin Asya'da egemenlik kurmak, Üçüncü Dünya ülkelerinin lideri gibi gözükmek amacındadır. Bu amaçla da resmi olmayan bir takım adımlar atılmıştır. Çin'in komşularını Çin toprakları içinde gösteren [...] tarihi" haritalar bile yayınlanmıştır. Bu, hegemonya planlarının açık bir göstergesidir. Afganistan olayı da bu olgunun diğer bir yönüdür.

Vorster rejiminin işkence zindanlarında can veren Steve Biko'nun anısı, ırkçılığa karşı mücadelenin bayrağında yaşıyor.

Apartheid politikası tüm dünyada lanetleniyor

STEVE BİKO YAŞIYOR

12 Eylül 1978, Güney Afrikalı yurtsever lider Steve Biko'nun birinci ölüm yıldönümü.

Steve Biko geçen yıl Pretoria'da faşist Vorster'in zindanlarında katledildi. Ölümünün 1. yılında dünya halkları Biko'nun mücadelesi ile dayanışma içinde. Steve Biko'nun mücadelesi ölümünden sonra da sürüyor.

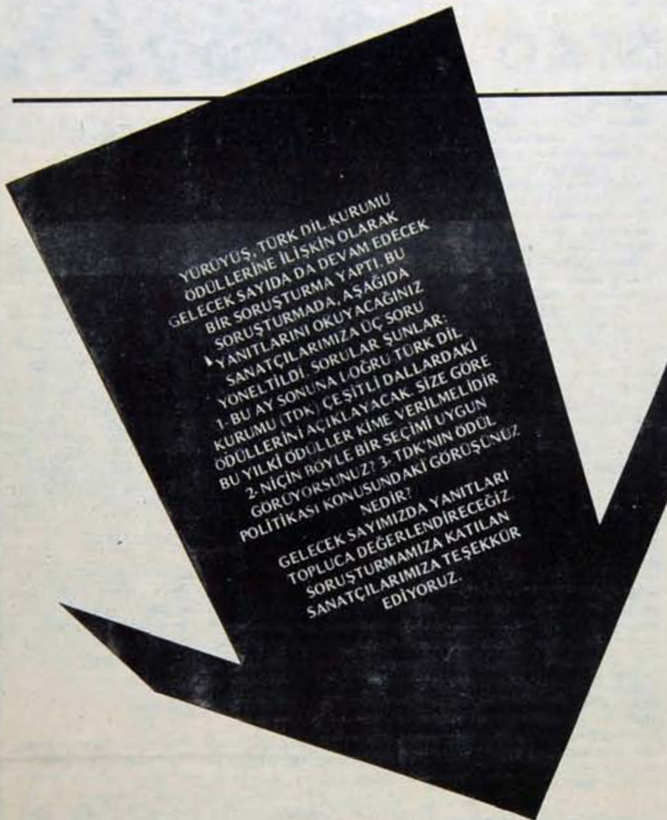
1978 yılını Birleşmiş Milletler Örgütü Apartheid ile mücadele yılı olarak ilan etti. 1978 yılı bütün dünyada faşizme, sömürgeciliğe ve ırkçılığa karşı mücadele bayrağının yüksek tutulduğu bir yıl olacak. Birleşmiş Milletler Örgütü bu yılki Birleşmiş Milletler Günü olan 12 Eylül'ü Steve Biko günü olarak ilan etti. Bu olay, yeni sömürgeciliğin tarih sahnesindeki rol arkadaşı emperyalizm ve kapitalizmle birlikte can çekişmekte olduğu günümüzde ulusal bakların kavuşma yolunda kararlı mücadele veren halkların uluslararası ilerici kamuoyunun mutlak desteğini sağladıklarının en açık kanıtıdır.

Güney Afrika'da bugün yürürlükte olan Apartheid politikası başlıca yetkili ağızlarının tanımlamasıyla "ırkların ayrı ayrı gelişmesini" öngörmektedir. Yani beyazların oturduğu bölgelere giremeyen siyahlar, seçimlerde oy kullanma hakkı olmayan siyahlar beyazlardan ayrı olmayanların (Güney Afrika'da toplumun çoğunluğunu oluşturan siyah halkın yanında melezler ve Asyalı'lar da vardır) politik ve toplumsal hakları bir yana konut seçme ya da evlenecekleri eşi seçme özgürlükleri bile yoktur. Güney Afrika'da ten rengi ayrı olan emekçilerin biraraya gelebildikleri tek yer fabrikalardır. Güney Afrika'lı kapitalistler ten rengi ne olursa olsun tüm emekçilerin sömürü düzeninin sonsuza dek sürmesi uğruna, fabrikalarda biraraya gelmelerine izin vermektedir.

İşte Steve Biko, Güney Afrika'nın emekçilerinin gözüpek liderlerinden biriydi. Yaşamı boyunca ırkçı-faşist rejime karşı verilen mücadelenin bir simgesi oldu. 1968 yılında ilerici gençliğin örgütlendiği Güney Afrika Öğrenci Örgütü'nün kuruluşunda öncülük yaptı. Bu örgütün siyah öğrenci kitlesinin mücadelesini tek merkezden yönlendirmeye başlaması üzerine Biko'nun üniversite yaşamına son verildi. Biko bu kez Siyah Toplum Programının kuruluşuna katıldı. Bu yüzden de doğduğu kasaba olan King William's da sürgün yaşamağa mahkum edildi. Burada da mücadelesini sürdürdü. Nihayet geçtiğimiz yılın Ağustos ayında Tedhişçilik Yasası adlı bir faşist düzmece gerekçe gösterilerek tutuklandı. 12 Eylül 1977'de katledildi. Ölümünden sonra Apartheid rejimi cenaze töreni düzenlemesini yasakladı. Ancak diğer törenler bir yana yalnızca Küçük King William's kasabasında 15.000 kişinin katıldığı bir tören düzenlendi.

Apartheid rejiminin Adalet Bakanı James Kruger bir gazetecinin "Biko devletiniz için bir tehlike miydi?" sorusunu şöyle yanıtlıyor: "Adam öldü. Benim ne düşündüğüm gerçekten önemli mi?". Dünya halklarının gericiliğin en güçlü kalelerinden birini nefretle kınadıkları ve Güney Afrika halkının mücadelesine ortak oldukları bir günde Bay Kruger'in düşüncesi gerçekten önemli değil. Ama BayKrugeryanılıyor. Çünkü Steve Biko yaşıyor.

TÜRK DİL KURUMU

"ÖDÜLLER BARIŞ, ÖZGÜRLÜK, DEMOKRASİ VE BAĞIMSIZLIK SAVAŞÇILARINA VERİLMELİDİR"

Hikmet ALTINKAYNAK

"Sorularınızı birlikte yanıtlayacağım.

Biliyorsunuz TDK Yazın Ödüllerinebelli sayıda yapıt gönderme biçimiyle başvurma zorunluluğu vardır. Öteden beri Kurum, ödüllere kimlerin hangi yapıtla katıldığını, ödülleri dağıtma sırasında açıklaya gelmektedir. Bu yüzden çıktığını bildiğimiz yapıtların katılmadığını, bilmediğimiz kimi yapıtların da katıldığını düşünürsek, (bu arada anımsatalım, ödül alanlara ikinci kez katılma hakkı verilmemiştir) bu yılki ödül için göstereceğimiz aday biraz havada kalacaktır. Ama kendi notlarımıza göre, 1977' de yayınlanan yapıtları gözönünde tutup ve son yılların politik ve buna bağlı olarak da kültürel ortamını akıldan çıkarmayıp ödülü barış savaşımcısı, özgürlük, kardeşlik, demokrasi ve bağımsızlık savunucusu yazarlara verilmesini dileriz.

Ayrıca kendimiz de Türkiye Yazarlar Sendikası yayını olarak çıkan Edebiyatımızda 1940 Kuşağı kitabımızla eleştiri türü için başvurmuş durumdayız. Bu bakımdan yalnızca şiir türünde bir örnek vermekle yetinmek istiyoruz.

Bize göre bu yıl şu ozanlardan birine şiir ödülü verilebilir:

1- Şükran Kurdakul (Acılar Dönemi)

2- Mehmed Kemal (Siz Gibi)

3- Sennur Sezer (Direnç)

TDK'nın ödül verme politikasına gelince. Herşeyden öne TDK'nın amaç, ilke ve yöntemleri yazılı olarak belirlenmiştir. Ödül de bu amaç, ilke ve yöntemin dışında değildir. Tersine organik bir yapı içinde ayrılmaz bir parçadır.

Her yıl 26 Eylül (Dil Bayramı) sonrası tartışmalar başlar; bu arada tartışma Kurum' un saptanmış ilkelerini, amaçların eleştirmeye dek varır. Elbette o da eleştirilir. Çünkü bunlar birer dogma değildir. Ama kendine bunu niye amaç ediniyorsun diye soru yöneltmek biraz gariptir. Oysa kurumlara değil kurumların kendi koydukları ilkelere, amaçlara ters düşerek, yanlış yönetildiğine karşı olmak gerekir. Bize göre, TDK Yazın Ödülleri verirken (her yıl daha sağlıklı birbiçimde verilmekte olduğunu söyleyebiliriz), kendini bu ilkelerden soyutlayamaz.

Yukarda sıraladığımız özelliklerin yanısıra, ödüller ideal modele en yakın, ya da başvuran yapıtlar içinde en başarılıya, Türk Yazınına bir canlılık getirene, tarihsel bir yazın belgesi sunana, yeni değerleri ortaya çıkarana verilirse tutarlıdır; ödül adına, Kurum adına bağlılıktır. TDK' nın ödül verme politikası da bize göre bu olmalıdır.

*

"TDK GÖRÜNMEZ BİR DENGE POLİTİKASINI SÜRDÜRÜYOR"

Demirtaş CEYHUN

1,2- Doğrusu geçtiğimiz yıl yayımlanmış bütün yapıtları okuduğumu söyleyemem. Gene, okuduğum yapıtlar içinde herhangi birine TDK ödülü verilmesini önermek de belki anlamsız. Çünkü biliyorsunuz, TDK ödülü verilebilmesi için, söz konusu yapıtın ödüle katılmış olması zorunluluğu var. Ama gene de şunu söyleyeyim ki, geçtiğimiz yıl içinde yayınlanmış yapıtlardan şiirde Hilmi Yavuz'un "Doğu Şiirleri"ni, romanda Fahri Erdinç'in "Acı Lokma" sını, öyküde Adnan Özyalçıner'in "Gözleri Bağlı Adam"ını bu ödüllere aday gösterebilirim. Lakin, TDK Ödül Yönetmeliğine göre, TDK ödülünü bir kez kazanan bir yazar, bir daha TDK ödüllerine katılamadığı için Adnan Özyalçıner'in adını sayamayız. Ne ki, şu an aklıma da başka bir ad gelmiyor.

3- TDK ödüllerinin bence en yanlış yanı, bir kez ödül kazanan bir yazarın başka bir dalda dahi olsa ödüle bir daha katılamaması. Ayrıca, TDK' nın ödül konusundaki yaklaşımı da doğrusu onaylanabilecek gibi değil. Görünmez bir denge politikası gerçekten ustalıkla sürdürülmektedir. Buna değinmek isterim.

*

"TDK ÖDÜLLERİ GÜNLÜK HAYATTA SOLUKLANABİLMELİ"

Bilgesu ERENUS

1. TDK seçici kurulunda olmak, TDK üyesi olup, bu üyeler arasından gizli oyla seçilmek gibi nitelikler gerektiriyor. Düşüncede de olsa hadi bu engeli aştık diyelim, ama bir başka engel var. O da bu yıl hangi kitapların, kuruluş amacı Türk diline ve kültürüne hizmet olan bu kuruluşa, ' "lütfen beni seçer misiniz" diye başvurduğunu bilmek. Çünkü ödül yönetmeliğine göre (fırsat eşitsizliği, kağıt politikası gibilerinden aslan ağzındaki koşullardan geçmiş bile olsa) her yapıt TDK ödülüne aday olamıyor. İlla da başvuracak. Hem de vaktini süresini iyi ayarlayıp -her yerde her zaman yayınlanmaz TDK yarışma koşulları- gözünü dört açıp öyle baş vuracak.

Bu yılki baş vurucuları tek tek tanımak olanaksız. TDK da bu konuda oldukça muhafazakar. Ser verip de sır vermiyor. Allahtan 26 Eylül'e bir şey kalmadı şurda. Her yıl olduğu gibi bu yılda 26 Eylül'de geniş kitleler "birileri gene ödül almış" ya deyip ya demeyecekler. Daha dar çevrelerde ise "vay o mu almış neden almış" laflamaları yükselecek. Kısa bir süre sonra o da bitecek. Ta ki gelecek yılın 26 Eylül'üne kadar.

Bu gizli kapalılıkta bu sorunun yanıtlanması bana güç geldi. Bu nedenle, bu yıl kendi ilgi alanımda izleyip yararlandığım bir kaç yapıtın adını vermeyi yeğ tutacağım. Gerçekçi Tiyatro Sözlüğü, (Aziz Çalışlar), Birey ve Toplum (Lukacs-Veysel Atayman), İşçi tiyatroları (Armin Kammrad-Frank R.Scheck-Yılmaz Onay), Köy Seyirlik oyunları (DTC kürsüsü yayınlarından), Zengin Mutfağı (Vasıf Öngören), İşgal (Başar Sabuncu), Ayrıca Çağdaş Türk edebiyatı (Şükran Kurdakul)

2. TDK seçici kurulunda olunsaydı, seçilecek yapıtların arı dile özendirme ve yayma gibi Türk diline hizmetlerinin yanısıra, sanat değeri taşunasına da dikkat edilecekti. TDK seçici kurulunda olunmadığı içinyönetmeliğin istediği bu nitelikler zaten ilerici, demokrat, yurtsever bir sanatçının asal görevidir deyip biz bir başka neden daha ileri süreceğiz. Bu yapıtlar ve bunun gibileri, aynı zamanda toplumumuzun bu hızlı değişme aşamasında bilimsel sosyalizmden kaynaklanma kaygusu, özeni ve titizliğinde olup, bu konuda tartışma başlatıp yayma niyet ve niteliğindedirler.

3. Bu işi birinci sorudan beri zaten yapmaktayız. Sürdürelim. TDK ödül yönetmeliği çeşitli zamanlarda, çeşitli değişmelere uğramış. Gene de bir yığın kabuk bağlamış yanlışı barındırıyor özünde: Türk diline, Türk kültürüne hizmet amacıyla kurulmuş bir kurumun, yılın yayımlanmış oynanmış yapıtları arasından seçmek zahmetine girmeyip başvuru beklemesi; seçici kuruldaki kişilerin her dalda fetva vermesi (bu hem seçiciye hem yapıta insafsızlık); seçici kurul raporlarının, çok yer tutar kaygusu ile TDK dergilerinde bile yayınlanmaması. Oysa dergi seyircisi yığınla şey öğrenirdi bu özel sayıdan-hem yapıt hem seçicisi hakkında: Üye alınımında özel klüpçülük edasından kurtulamayış ki, bu doğrudan etkilemekte ödül yönetmeliğini, ödül politikasını. . . . Bu araya yabancı sokmama telaşı öylesine yerleşik ki, sanırım bu son kurultayda da ödül alanların bile TDK kurumuna doğal üyeliği söke söke alınamadı: Rüştünü çoktan ispat etmiş, 48 yaşındaki bu kurum artık iktidarlarla dirsek temasından ve kendine dönüklükten kurtulmalı. İlericilik, yurtseverlik baş koşul olmak üzere, dilimizde ürün veren tüm kişilere, yaşlı genç ünlü ünsüz demeden, baş vurmalarını bile beklemeden hasetsiz, böbürlenmesiz, ürküntüsüz çağrılıklar çıkarmalı. O zaman ödüllerinin çıkardığı sesde daha yaygın olacaktır kuşkusuz.

Türk dili ve kültürünün gerçek sahipleri geniş kitlelerce farkedilir, beklenir tartışılır olacaktır. Tabü günlük hayatta soluklanan bir ödüle dönüştürülmek isteniyorsa TDK ödülleri.

*

"ÖDÜLLENDİRME, YAPITLARIN NESNEL KATKILARINA GÖRE YAPILMALIDIR"

Onat KUTLAR

Türk Dil Kurumu ödülleri için söz konusu olan yapıtların hepsini izlemek olanağını bulamadığım için ne yazık ki bu sorunuza bir yanıt veremiyeceğim. Ancak TDK' nın yıllardır verdiği ödüllerin politikasına ilişkin birkaç noktayı belirtmeyi yararlı görüyorum. Yazı sanatıyla ilgili bir yapıtın "dil"inin "anlatım"ı ile derin ilgisi gözönüne alındığında, herşeyden önce, Kurumun artık bir yapıtı daha yalın, daha öztürkçe bir dili benimsediği için değerlendirmesi, ödüllendirmesi kolaya kaçan bir davranış oluyor. Bunun yanı sıra, seçici kurulları oluşturan kişilerin salt kendi beğenilerini bir ölçü olarak almaları da yeterli değil. Bunlar tümüyle böyle oluyor savında değilim. Ama Kurum'un, daha açık seçik ilkeler benimsemesi, daha nesnel ölçütler bulması yararlı olur

ÖDÜLLERİ ÜZERİNE SORUŞTURMA

kanısındayım. Her değerli yapıt, aynı zamanda "dil"e yapılmış önemli bir katkıdır. Ödüllendirme'nin yapıtın yazınımıza getirdiği bu nesnel katkı gözönüne alınarak yapılması gerekir.

Bir de ödüllerin parasal karşılıklarını da yetersiz bulduğumu söylemeliyim. Ülkemizde ödüllerin, kitapların satışına önemli bir etkisi olmadığı düşünülürse, hiç olmazsa parasal karşılığının sanatçının yaşam kavgasında yararlı olacağı açıktır.

*

"TDK ÖDÜLÜNE ADAY OLMAYI BİLE DÜŞÜNMEYEN SANATÇILARIMIZ VAR"

Behçet NECATİGİL

Türk Dil Kurumu'nun bugün için dokuz türe çıkmış edebiyat ödülleri içinde sonuçları her yıl en çok merakla beklenenler şiir, öykü ve roman türlerindeki eserlerdir. Ödüllere aday olarak hangi sanatçılarımızın başvurdukların bilmiyorsak da aday olmayı hiç akıllarından geçirmeyen sanatçılarımız olduğunu biliyoruz. Buna göre tahminlere bu sonuncuları katmak gereksizdir.

1977'de çıkmış şiir, öykü, roman türü kitapların çoğu önceki yıllarda bu ödülü kazanmış kimselerden birinin yeni bir eseri olduğu da düşünülürse bu gibilerin ikinci kez aday olduklarına veya onlara ödül verileceğine pek aklım yatmıyor. 1977'den bende yer eden atılımları ve oturmuşlukları ile belleğimde kalan şiir kitapları şu sanatçıların eserleridir. Mustafa Necati Karaer, Tekin Sönmez, Cahit Zarifoğlu, Ataol Behramoğlu ve Hüseyin Yurttaş; romanda, Ferit Edgü'nün 'O' isimli eserini unutamam. Beni çok etkiledi. Alışılmış doğrultular dışında özgün bir eser. Ödülü kazanması ı çok isterim.

Öykü kitapları içinde Celal Özcan'ın 'Gökovanın Yalazları', Necati Tosuner'in 'Sisli' ve Yüksel Pazarkaya'nın 'Oturma İzni' isimli eserleri var. Birinden biri kazanır sanıyorum.

İster Türk Dil Kurumu'nun ister başka bir kuruluşun ya da kişinin koyduğu bütün edebiyat ödül ve armağanlarının yararı ve etkinliği konusunda derinliğine bir yazının bu işlerle uğraşanlarca okunmuş olmasını dilerim. Demir Özlü'nün bu yazısı Milliyet Sanat Dergisi'nin 12 Haziran 1978 tarihli 281. sayısında çıkmıştı.

*

"TDK'NUN BİR ÖDÜL POLİTİKASI OLDUĞUNU SANMIYORUM"

Kemal ÖZER

1- 1977 içinde yayınlanmış olup da TDK ödülüne katılacağını umduğum ve benim okuduklarım arasından, şiirde "Acılar Dönemi" (Şükran Kurdakul), öyküde "Eski Sevgili" (Leyla Erbil), romanda "Acı Lokma" (Fahri Erdinç) kazanmalı derim. Öbür dallarda oy belirtemeyeceğim.

2- Sözünü ettiğim üç yapıt kendi dallarında, hem bir yazarlık birikimini ileri aşamalara götürdükleri için, hem de düşünsel yüklerini estetik bir kaygıyla dengeledikleri için, ödüle değer görünüyorlar.

3- Türk Dil Kurumu'nun, seçici kurul üyelerinin kişisel davranışlarıyla kayıtlı olmayan, üst düzeyde bir ödül politikası olmadığı kanısındayım. Atatürkçülük ve dil özleşmeciliği gibi ne idüğü tam belirlenememiş, göstermelik kalan bir politika dışında...

Böyle olunca, şimdiye kadarki uygulamada görüleceği gibi, seçicilerin, "bu yıl evine yakacak alsın" kaygısıyla kimi yazarlara oy vermesi gibi çok öznel politikalarına indirgendi, indirgenebildi bu iş.

*

"SAĞLIKLI ÖDÜLLENDİRME YIĞINLARIN KATILIMINI GEREKTİRİR"

Işıl ÖZGENTÜRK

Bu yıl yayımlanan yapıtların tümünü okuyamadığımdan ilk iki sorunuza yanıt vermemeyi yeğliyorum. Diğer sorunuza gelince: Türk Dil Kurumu da bu ülkenin bir parçası. Ülkemizdeki değer karmaşasından kurtulması olası değil. Bu nedenden Kurumdan sağlıklı bir ödül politikası beklemek hayal olur. Karmaşıklık oraya da yansıyacaktır. Kişisel beğeniler, çıkar ilişkileri her alanda olduğu gibi ödüllerin de belirleyecektir.

Sağlıklı bir ödüllendirme yığınların bu işe al atmasıyla gerçekleştirilebilir. Bunun için çeşitli araçlar kullanılabilir. Sendikalarda, okullarda oylamalar yapılabilir. Belki o zaman, ödüller verilmeden once böyle, soruşturmalar açmak gereği duyulmaz.

*

"TDK ÖDÜLLERİ GİTTİKÇE CILIZLAŞIYOR"

Adnan ÖZYALÇINER

1. Türk Dil Kurumu Ödülleri tam on dalda veriliyor. Bu dalları şöyle sıralayabiliriz. Şiir, roman, öykü, oyun, çeviri, deneme, gezi, eleştiri, çocuk yazını ve bilim. On dalda çıkmış bütün kitapları okumuş ya da görmüş olmak olanaksız. Onun için ben size, yıl içinde bende ince, kalın bir çizgi çizmiş, uzaktan, yakından bir esinti getirmiş olan, aklıma şu anda geliveren kitapları söyleyebilirim. Bu da tam bir seçim olur mu bilmem. Kaldı ki benim seçtiğim kitaplardan kimileri belki de Türk Dil Kurumu Ödülüne katılmamışlardır, başvurmamışlardır. Ama olsun başvursalardı onu seçerdim anlamına gelmeli bu. Ya da bu yılın o daldaki en iyisi budur anlamına.

Şiirde; Panzerler Üstüme Kalkar (Enver Gökçe), Direnç (Sennur Sezer), öyküde; Demir Bebek (Bekir Yıldız), romanda; Doruktaki Öfke (Erol Toy) denemede; Çağdaş Türk Edebiyatı (Şükran Kurdakul), çocuk yazınının da; Filler ile Kırmızı Sakallı Topal Karınca (Yaşar Kemal)

2-3. Türk edebiyatına katkısı olabilecek, Türk edebiyatını değişik yönüyle etkileyebilecek kitaplar, ödüllendirmede ağırlık noktasını oluşturmalı bence. Ödül için seçilecek kitabın yazarı, yalnız o yılki yapıtı ile değil, daha öneki yapıtlarındaki başarıları da gözönüne alınarak seçilmeli. Toplumsal açıdan yararlı olabilecek, etkinlik sağlayabilecek somut bir anlatıma sahip, toplumcu görüşün yapıtları yeğlenmeli. Yazılarından yalnızca öztürkçe kullanmakla dilcilik olmaz. Yalnız öztürkçeyle dilde yalınlık sağlanamaz. Anlatımında kolay anlaşılırlığı ve yalınlığı sağlayabilen yazar, Türkçeyi en güzel, en doğru kullanabilen yazardır. İstediğince öztürkçe kullan, anlatımın çapraşıksa yazdığın Türkçe sayılmaz. Bana kalırsa böyle yapılmalı. Ama Dil Kurumu, bunların hiçbirini uygulamıyor. Bütün bunlara ödüle başvurma zorunluğu gibi, herhangi bir dalda ödül alınınca öteki dallarda ömür boyu bir daha ödül alamama gibi sınırlamaları da katarsak değerli bir çok yapıt hem edebiyat, hem dil değeri açısından dışlanıyor demektir. Bu bakımdan gönderilenler, herhangi bir yarışmaya gönderilmiş yapıtlar gibi güncel bir değerlendirmeden geçiriliyor. Dil ve edebiyat değerleri açısından kalıcılıklarına her zaman dikkat edilmiyor. Onun için de sonuçları açısından ödüller gittikçe cılızlaşıyor.

*

"HER DAL İÇİN AYRI BİR SEÇİCİ KURUL KURULMALI"

Sennur SEZER

Türk Dil Kurumu ödüllerinin iki özelliği var. Biri başvurma koşulu, diğeri ödülü bir kez alan sanatçının bir başka dalda da olsa ödüle katılamaması. Bu yanıyla ödül yapıta değil, sanatçıya verilen bir ödül niteliğini taşıyor.

Bu yıl yayınlanan kitaplardan hangilerinin ödül için başvurduğunu da, hangi sanatçıların daha önce TDK ödülü aldığını da tam bilmiyorum. Dahası bütün yayımlanan kitapları okuma olanağı bulamadım. Ben seçici kurul üyesi olsaydım, ödüle değer bulacağım kitaplar listesi bu yönden izlediğim yapıtlara göre olacak. Bu sıralamada şiirle çeviriden söz etmeyeceğim. Şiirde benim kitabım da katıldı bu yarışmaya bu yıl. Bir ödüle katılmak bu konuda yeterli olmak savını taşır. İki yüzlülük edecek değilim. Çeviride ise onca kitap yayınlanıyor ki bu konuda bir kitap adı ayıracak yiğit ancak başvuran kitapları gören kişidir.

Sıraladığım kitaplarda, Türk edebiyatına katkısı, ilerici devrimci niteliği, sanatçısının daha önceki dil tutumunu gözetmeye çalıştım.

Öykü: Eski Sevgili, Leyla Erbil; Demir Bebek, Bekir Yıldız. Roman: Kırmızı Sakallı Topal Karınca, Yaşar Kemal. Oyun: 804 İşçi, Ömer Polat. Deneme: Çağdaş Türk Edebiyatı, Şükran Kurdakul. Çocuk Yazını: Keloğlanın Diliyle, Ahmet Uysal.

TDK ödüllerinin en çok eleştirilen yönleri başta özelliği olarak sayduğım başvurma zorunluğu ve bir kez verilmesidir. Siyasal yanı olmayan yapıtları yeğlediği de, bazı yılların ödül almış kitapları ayrı tutulursa, bir eleştiri konusudur. Bence en önemlisi Seçici Kurul'un ödül raporlarını yayımlamaması ve her dal için özelliğine göre ayrı bir seçici kurul kurulmasıdır. Sanatçılar arasında bir yarışma eşitliği sağlaması ve özendirme yönünden bir ilk yapıt ödülü de önerilebilir.

*

"TDK ÖDÜLLERİ ASLINDA BİR YARIŞMADIR"

İrfan YALÇIN

1. 1977 yılında yayınlanmış bütün yapıtları okuduğumu söyleyemem. Ama okuduklarım içinde, roman türünde Ferit Edgü'nün "O" sunu, hikaye türünde Leyla Erbil'in "Eski Sevgili"sini, şiir türünde Gülten Akın'ın "Ağıtlar ve Türküler"ini, bilimsel inceleme türünde, Füsun Tayanç-Tunç Tayanç'ın "Dünyada ve Türkiye'de Tarih Boyunca Kadın"ını önemli bulduğumu belirtebilirim.

2. Ferit Edgü'nün romanı çok değişik, ilginç geldi bana. Reklam senaryosu tekniğinden yararlandığını sandığım yazar, romandan uzaklaşmağa, roman yazmamağa, daha doğrusu, bir anti-roman oluşturmağa çalışsa da, romana varmış sonunda yine. Hakkari'nin bir köyünde yedeksubay öğretmenlik yapan bir kişinin öyküsü bu. Doğa, kişiler, kış, her bir "korku" nun optiğinden veriliyor. Öğretmen, yoğun, aökülüp atılamayan, elle tutulur gözle görülür bir korku olup çıkıyor sonunda. Yazır, bunu betimlemelerle, öğretmenin korkusunu anlatarak falan değil de, küçük küçük olgulara, izlenimlere, konuşmalara yedirerek sezdiriyor. Romana bireysel bilinç egemen olduğundan, Anadolu'nun yoksul, uzak birköşesinden çok, o "köşe"nin insanlarının her çeşit korkusuyla özdeşleşmiş bir başka insanın (öğretmenin) korkusu dile getiriliyor. "O", belli ki, Kafka'yı çok seven bir yazarın başarılı bir yapıtı bence.

b. Leyla Erbil, olaylardan değil de, küçük küçük ayrıntılardan etkileyici yoğunluklar çıkarmağa çalışan bir yazar. Daha doğrusu şöyle söyliyim: Birtakım küçük küçük ayrıntıları anlatırken, bazı şeyleri derinden derinden kepçeliyor. Erbil. "Eski Sevgili" de, özellikle Eski Sevgili, Biz İki Sosyalist Erkek Eleştirmen, Bunak adlı hikayeler, yazarın sosyalist dünya görüşünü bağırmadan, slogan atmadan usul usul duyurduğu çatısı çok sağlam hikayeler. Leyla Erbil'in adamakıllı yoğrulmuş, işlek bir dili var üstelik.

c. Gülten Akın, daha önceki şiir kitaplarında olduğu gibi, "Ağıtlar ve Türküler"de de, Anadolu insanının acısını, derdini, kısacası, çileli hayatını "ağıtlıyor". Folklorik dil şiirlere tümüyle egemen olmasa da, bütün dizelerde kıpır kıpır öyle. Şiirin altında, sahibinin adını görmesek bile, "İşte bu Gülten Akın'ın şiiri" dedirtecek özgün bir şiir dili kurmuş ozan. Toplumsal bilincin, ince duyarlığın, Türk dilinin çiçeklenmesinin bir sarmalı olmuş "Ağıtlar ve Türküler"

d. Füsun Tayanç-Tunç Tayanç'ın "Dünyada ve Türkiye'de Tarih boyunca Kadın" adlı incelemesi, "kadın"ı bütün toplum biçimlerinde inceleyen, onu, içinde yaşadığı tarihsel ve ekonomik koşullardan soyutlamadan ele alan, diyalektik yöntemle yazılmış bir yapıt. Yer yer istatistik ve alıntılarla beslenmiş.

3. Önce şunu belirteyim ki, Türk Dil Kurumununki bir yarışma bence. Çünkü, Kurum her yıl çıkan kitapların tümünü inceleyip, varmamaktadır sonuca. Yazarlar kendileri göndermek zorundadırlar yapıtlarını. Kuruma gönderilmeyen bir yapıt armağan alamaz.

Türk Dil Kurumunun ödül verme politikası, birtakım dostluklardan, arkadaşlıklardan kaynaklanıyor galiba daha çok! Ya da ödül almak için yarışmaya gireceksin durmadan. Bıktırıncaya kadar. Yılmayacaksın, üzüntü duymayacaksın. Nasıl olsa gönderilen yapıtların pek okunduğu yok öyle. (Kura çekseler daha sağlıklı olur kesinlikle!)

Dileğim, halkın parasıyla yaşayan böylesine bir kurum, uzman kurullar kurarak, o yıl yayınlanmış bütün yapıtları tek tek inceletip öyle varmalı sonuca. Yargıcılar kurulu üyeleri, hangi yapıta hangi nedenle oy verdiklerini ayrıntılı biçimde yazıp, birrapor halinde kamuoyuna sunmalılar bunu.

NÜKLEER SANTRALLAR ENERJİ SORUNUMUZA ÇÖZÜM GETİRİR Mİ?

Yüksel BİRDAL

Son aylarda değişik gazete ve dergilerde, nukleer santralların gerekliliği ya da gereksizliği üzerine birçok yazı çıktı. Nukleer santrallara karşı çıkanlar, insanların hayatının tehlikeye düşeceğini, radyoaktif artıkların ağaçları kurutup, denizdeki balıkları öldüreceğini ileri sürerken; bu görüşe karşı olanlar, 21. yüzyılda sadece nükleer santrallar olacağını, enerji sorunumuzun ancak bu yolla çözülebileceğini, bu nedenle geç kalmadan nükleer santral siparişleri vermemiz gerektiğini savunuyorlardı. Hatta daha ileri gidip:

"— Nükleer santrallara karşı çıkmak gericiliktir" diyenler bile oldu.

Konuyla ilgili olarak Elektrik Mühendisleri Odası bir açık oturum düzenledi. İki yılda bir toplanan teknik kongrelerde tebliğler sunuldu. Fizik Mühendisleri Odası yetmiş küsur sayfalık Nükleer Enerji Raporu yayınladı. Hepsinden önemlisi Eylül 1977'de İstanbul'da düzenlenen Onuncu Dünya Enerji Konferansı'nda değişik ülkelerin uzmanları konuyu tartıştılar. Ama bütün bu bilimsel toplantılarda, tebliğlerde dile getirilen görüşler, birinciler kadar kamuoyuna yansıtılmadı.

Nükleer santrallara karşı çıkan veya hemen kurulmasını isteyen görüşlerin hangisinin haklı olduğunu anlayabilmek için konuyu biraz açmak gerekiyor.

Nükleer enerji nedir?

Nükleer enerji, atom çekirdeklerinin birleşmesi (füzyon) veya parçalanması (fisyon) yoluyla elde edilen enerjidir.

FİSYON OLAYI

Uranyum gibi ağır atom çekirdeklerinin nötronlarla bombalanması sonucunda parçalanması ve yeni iki çekirdeğe bölünmesi olayına denir. Nötron bir çekirdeği ikiye bölerken birkaç yeni nötron üretmekte ve birkaç milyon derece enerji açığa çıkmaktadır. Yeni nötronlar bir zincirleme reaksiyon sürecine olanak vermekte, zincir reaksiyon sonucu ortaya çıkan çok yüksek enerjiyi kontrollu bir şekilde üreten sistemlere reaktör denmektedir.

Reaksiyon, kontrolsuz ol[illegible]ursa *Atom Bombası* meydana gelmektedir.

FÜZYON OLAYI

Fisyon olayının tersine, iki hafif çekirdeğin birleşerek yeni bir çekirdek meydana getirmesine Füzyon denir. Bu reaksiyonun ortaya çıkması *Hidrojen Bombasının* gerçekleştirilmesi ile başlar. Bu yolla, fisyon olayı ile üretilenden 8 kat daha fazla enerji üretilebileceği saptanmıştır.

Nükleer santrallarda elektrik nasıl üretilir?

Fisyon veya Füzyon olayı sonucunda ortaya çıkan ısıdan yararlanarak üretilen buhar, tıpkı kömür santrallarında olduğu gibi türbinlere gönderilmekte ve elektrik üretilmektedir.

Fisyon olayından yararlanarak, ticari olarak geliştirilmiş ve geliştirilmekte olan birçok nükleer santral tipi vardır. Bu santrallar çalışma prensibi olarak fazla değişiklik göstermemekle birlikte önemli teknolojik ayrılıkları bulunmaktadır.

Burada YÜRÜYÜŞ'ün işlevi dışına çıkmadan konunun psikolojik, ekonomik ve sosyal yönlerine dönersek şunları diyebiliriz:

* Nükleer santrallar, uluslararası standartlara uygun, gerekli bütün emniyet tedbirleri alınarak inşa edildiklerinden, bilinen klasik santrallardan daha tehlikeli değildirler.

* Radyoaktif maddeler uranyumun parçalanması sırasında meydana gelirler ve özel kaplar içinde yeraltındaki tuz yataklarında veya su geçirmez kayaların içinde saklanırlar.

* Denize, göle veya ırmaklara bırakılan soğutma suyu gerek reaktörlere göre değişmekle birlikte bir ölçüde radyoaktiviteye sahip olduğundan, gerekse çok fazla ısınmış olmasından ötürü balıkları öldurebilir, zarar verebilir veya daha soğuk yerlere göç etmesine sebep olabilir. Ancak bunların gene reaktör tiplerine bağlı olarak önlenmesi, örneğin suyun iyice soğuduktan sonra çevreye bırakılması mümkündür.

* Bugün yaygın olarak işletilmekte ve yapımları sürdürülmekte olan nükleer santralların henüz çözümlenmemiş pekçok sorunu vardır. 20 yıldan beri oldukça başarılı bir işletme tecrübesi edinilmesine rağmen buhar şartları ve santral verimliliği pek iyi olmadığı için yapımına son verilen tipler bulunmaktadır.

* Bugün ti[illegible]larak işletilmeyen, henüz tecrübe safhasında olan Toryum yakıtlı Yüksek Sıcaklıklı Reaktörlerle, Hızlı Üretken Reaktörler 10-15 yıl sonra bugünkülerin yerini alacaktır. Hızlı Üretken Reaktörler'in en önemli özelliği, reaktör çalışırken tüketilen yakıttan daha fazla yeni yakıt üretmesidir ve yakıt, hızlı nötronlarla ateşlendiğinden ayrıca yavaşlatıcıya gerek yoktur. Bu santrallar ticari işletmeye girdiklerinde aynı miktar uranyumla 70 misli daha fazla enerji üretebileceklerdir.

NÜKLEER FÜZYON REAKTÖRLERİ

Şimdiye kadar anlattığımız reaktörler, radyoaktif artıkları olan ve bu nedenle çok pahalı emniyet tedbirlerini gerektiren reaktörlerdi.

Sovyetler Birliği, ABD ve İngiltere'de halen laboratuvar araştırması safhasında olan Nükleer Füzyon Reaktörleri ise atom reaktörlerine göre tamamen tehlikesizdir. Bu reaktörlerden atmosfere ve sulara hiç bir zararlı artık atılmayacak ve hiç patlama ihtimali olmadığından meskun yerlerde de kurulabilecektir.

Bu reaktörlerin hammaddesi olan *Deteryum* normal suda bulunmaktadır ve bunun elde edilmesini sağlayan teknolojik imkanlar bilinmektedir. *Tirityum*, serbest olarak tabiatta bulunmamakta, ancak reaktörde *Lityum*'dan elde edilmektedir. Lityum ise granit taşında bol miktarda bulunduğu gibi, yeraltı ve okyanus sularından da elde edilebilir. *Sonuç olarak Nükleer Füzyon Reaktörlerinde kullanılması öngörülen yakıt maddeleri yeryüzünde sonsuz miktarda bulunmaktadır.* Bu reaktörler yirminci yüzyılın sonlarında atom reaktörleriyle (tesis masrafı yönünden) rekabet edebilir aşamaya gelecek ve 2000 yılının başlarında atom reaktörlerinin yerini alacaktır. Şimdilik çok yüksek sıcaklıklarda malzeme kullanımı başlıca problemlerinden birisidir.

Bu yolla aynı miktarda Fisyon olayı ile üretilenden sekiz kat daha fazla enerji üretilebileceği saptanmıştır. Böylece dünyada bol miktarda bulunan yakıt rezervlerinin tükenme ihtimali olmayacağı gibi, atmosfer de kirlenme tehlikesinden kurtulmuş olacaktır.

* * *

Bu açıklamalardan sonra, tekrar baştaki konumuza dönecek olursak:

"—10-15 yıl sonra yapımları durdurulacak olsa bile, bugünkü nükleer santrallardan inşa ettirmeliyiz" diyebilir mi-yiz? Bu soruya "evet" diyenler şu gerekçeyi ileri sürüyorlar:

"— Yeni bir teknolojiyi kullanmakla teknolojik düzeyimizi yükseltiriz."

Halbuki anahtar teslimi santral siparişiyle teknoloji öğrenildiği görülmemiştir. Bir santralın makine, cihaz ve ekipmanlarını biz üretmeyeceksek, projesinden montajına kadar hep ısmarlama olacaksa, yakıt bağımlılığının çözüm önerisi yoksa, teknoloji düzeyimiz yükselmeyeceği gibi, mevcut teknolojilerimizi tamamlayacak bilgi de kazanılamayacaktır.

Gelişmiş ülkeler, "petrol bitiyor, bir an önce onun yerini dolduracak birenerji türü bulmak lazım" gerekçesiyle nükleer santralların hızla kurulmasını öneriyorlar. Bu ülkelerin su ve kömür kaynaklarına baktığımızda, kaynaklarının tamamını ya da tamamına yakın kısmını değerlendirdiklerini görürüz. Artan enerji talepleri karşısında yeni enerji kaynakları aramak onlar için kaçınılmaz olmaktadır.

Alışılmamış enerji kaynaklarının gerektirdiği teknolojinin üretilmesi ve geliştirilmesi çok zor ve büyük paralar isteyen bir iştir. Bu nedenle azgelişmiş ülkelerin böyle teknolojileri geliştirmesi düşünülemez. Gelişmiş kapitalist ülkeler alışılan enerji kaynaklarımızı olduğundan az göstererek ya da kullanılmasının önüne türlü engeller çıkararak, sorunları henüz çözülmemiş teknolojilere yönelmemizi sağlamaya çalışmaktadırlar. Böylece hem yeni teknolojilerini pazarlayarak sağladıkları kârlarla araştırmalarını geliştirme ve hem de geri ülkeleri deney tahtası gibi kullanma olanaklarını yaratmaktadırlar.

Özellikle 1965'ten sonraki dönemde ülkemizde fuel-oil ve gaz türbinli santralların savunuculuğunu yapan çevreler "Avrupa ve Amerika'da elektrik üretiminde yüzde 60 petrol kullanılırken biz neden kullanmayalım?" diye soruyorlardı. Şimdi de henüz kömürün yüzde 6'sını, hidrolik potansiyelimizin yüzde 8'ini değerlendirebildiğimizi unutmuşçasına:

"— Dünya nükleer santral kuruyor, biz de gecikmeyelim" deniyor.

Petrol krizinden sonra, enerji üretiminde öz kaynaklarımızın en akılcı yoldan değerlendirilmesinin gün[illegible] bir sorun haline geldiği bir dönemde, nükleer enerji santrallarının kurulması gibi gerek teknoloji gerekse yakıt yönünden dışa bağımlılık getirecek çok pahalı çözümlerle *konu gerçek öneminden saptırılmak istenmekte, fuel-oil tuzağının daha korkuncu tezgâhlanmaktadır.*

Bugün bilinen ve termik santrallarda kullanmaya elverişli, düşük kaliteli linyit rezervlerimizle, su potansiyelimiz 1998 yılındaki elektrik ihtiyacımızı karşılayacak durumdadır. 1998 yılına kadar yeni linyit rezervleri bulunmazsa, o yıldan sonra gelişecek enerji talepleri için linyit ithal etmemiz gerekecek veya nükleer santrallara gereksinme duyulacaktır. Bir nükleer santralın kurulması ve tam kapasite ile çalışmaya başlaması için on yıl geçeceği düşünülürse, en azından 1988 yılına kadar nükleer santral planlamaya gerek yoktur. Kaldı ki, 1988 yılına kadar geçecek on yıl içinde tüm kaynaklarımız kamulaştırılıp, sağlıklı ve gerçekçi bir ulusal enerji politikası, üretim-tüketim planlaması uygulanırsa, birincil kaynaklarımız bilimsel yollarla araştırılırsa, termik santrallarda yüzde 65'i boşa giden enerjiden yararlanılıp büyük kentlerde merkezi ısıtmaya gidilirse kendi doğal kaynaklarımız bize daha yıllarca yetecek demektir.

Bu nedenle, kapitalist ülkelerin:

"— Petrol bitiyor, aman yeni enerji!" yaygarasına kendimizi kaptırmadan ve onların (şimdilik) gelişmemiş *ilkel* teknolojilerine deney alanı olmadan ulusal enerji politikamızı çizmeliyiz.

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu raporuna göre 1978-1982 döneminde her yıl ortalama 750 MW (Megavat = milyonwatt) 1983-1987 döneminde her yıl 1200 MW ve 1988-1992 döneminde de 1700 MW'lık yeni üretim gücünün sisteme eklenmesi gerekmektedir. Böylesine büyük elektrik üretim ünitelerinin, darboğaz yaratmadan kurulabilmesi için kömür ve suyla ilgili altyapı girişimleri şimdiden başlatılmalı; finansman zorlukları nedeniyle mali kaynaklar öncelikle, gecikmiş projelerin hızlandırılmasında kullanılmalıdır.

Bunlar yapılırken, uzun dönemli gelecek açısından ulusal nükleer politika ve strateji belirgin olarak saptanmalı, nükleer teknolojiye ne zaman ve hangi koşullarda gireceğimiz belirlenmelidir. Santral siparişlerinde yerli katkıyı artırıcı çalışmalar yapılarak, nükleer yakıt hazırlayacak teknoloji altyapısının ve yan sanayilerinin kurulmasına başlanmalıdır.

Genel enerji planlaması çerçevesinde çok daha geniş boyutları olan konuyu kapatmadan ilginç bir noktaya da değinmek isteriz:

Yakıtı olmayan nükleer santralların hiç bir anlamı olmayacağı açıktır. Şu anda dünyada bilinen uranyum kaynakları, en iyimsel tahminlerle 1995 yılı civarında tükenecektir. 2020 yılında dünya enerji gereksinmesinin yüzde 50'sini karşılayacağı iddia edilen nükleer santralların ise neyle çalışacağı bilinmemektedir. Veya yeni teknolojilere dayalı, uranyum kullanmayan santrallar kurulacak, uranyum santralları da çalışmayan bir müze olarak kalacaktır.

Ülkemizde bilinen uranyum rezervleri, kurulması düşünülen 600 MW'lık bir tek santrala 37 yıl yetecek kadardır. İki nükleer santral kurulursa uranyumumuz 18,5 yılda tükenecek demektir. On yıl sonra sisteme her yıl 1700 MW gücünde santrallar girmesi gerektiği düşünülürse, iki nükleer santralın 50-60 milyar lira harcanan birer lüksten öteye gitmediği görülür.